

Smernice

revue pre duchovný život.

OBSAH:

Smernice II.

12.

číslo 8.

Cesty. Rilke: Smrť Panny Márie 337. Dubravec: Jeho kráľovstvu nebude konca 338. Müller: Rozdelenie modlitby 342. Beňuška: Eucharistické učenie v Liste k Židom 347. Barnáš: Vzácné dary preblahoslavenej Panny Márie slúžia aj nám všetkým 352. Venturín Bergamský: Sekvencia na počesť Panny Márie 359. Soukup: Pútnik s bolesťou 360. Babor: O animácii plodu 363. Do výšav 367. Život 369. Literatúra 379.

Revue SMER.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.
SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.
SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Frieht-hoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; P. Vojtech Müller, OP; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný Hanoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Mastylak, CSSR; prof. Ján Haranta.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1. Telefon Trenčín 116.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

Smeristi v Maďarsku. Bohoslovcom a študentom posielame náš časopis gratis. Propagujte Smer medzi známymi a priateľmi, takto sa nám dostatočne od-vďačíte. Tí, čo si môžu časopis zaplatiť, nech pošlú predplatné medzinárodnou poštovou po-ukážkou.

Složenky prikladáme preto, aby ste nezabudli vy-rovnať staré aj najnovšie dlžoby za Smer a za knihu K Bohu. Keď predplatné máte vyrovnané, pošlite nám nejakú podporu na študentský tlačový fond. I malou sumou pomôžete nám zväčšiť počet študent-ských gratis exemplárov.

Súkromný výtláčok poslali sme tým smeristom, čo nám získali nových odberateľov. Ak by aj vám patrilo a nedostali ste ho, napíšte nám.

Apoštolská povinnosť všetkých smeristov do Vianoc: Získať jedného nového odberateľa revue Smer. Keď si lepšie všimnete svoje okolie, poznáte, že je tam ešte dosť ľudí, čo Smer nepoznajú a radi by ho čítali. Veď dostávame listy, kde nám píšú, že už dávno túžili po takom časopise, len nevedeli, že

Rainer Maria Rilke:

SMRŤ PANNY MÁRIE.

3.

Tomáš apoštol sem prišiel, ale
neskoro; nuž anjel pozostal
pred ním, na to pripravený dbale
prv, a na hrob prstom ukázal:

Odvaľ kameň, keď ti duša čulá
chce znať, kde je tá, čo hojdušká
srdce tvoje: Hľa: tu spočinula
ako levanduliek poduška

na chvíľku, by ňou sa rozvoňala
v záhyboch zem ako jemný šat.
Slasť jej vône (citiš) oklamala
všetko mŕtve chorôh každú hať.

Kde belidlo: hľaď na Panu pás,
kde hneď oslepne a nezahynie?
Z tejto čistej schránky tento jas
nad lúč slnka preňho jasnejší je.

Nežasneš, jak let ztiaď sa zdaril jej?
Nič inde, takmer ešte jak by ona
tu. No hviezdy v dojatí sa klonia.
Muž, tu kľakni, za mnou hľaď a pej!

Preložil Janko Sítan.

Jeho kráľovstvu nebude konca . . . ¹

Dr. Štefan Dubravec.

Na poslednú nedeľu októbrovú pripadá sviatok Krista-Kráľa. Slávenie tohto sviatku nariadil síce iba až v našej dobe — v roku 1925 — pápež Pius XI.; no aj keď dotiaľ nebolo výslovného a zvláštneho sviatku, náuka o Kristovi-Kráľovi už od najstarších dôb vždy oduševňovala mysle veriacich a liturgia cirkev-
ná tiež bola ňou rozličným spôsobom popre-
tkávaná.

Už v katakombách i v Colosseu pred celou rímskou verejnosťou odznievalo z úst mučeníkov v samom smrteľnom zápase neohrozené vyznanie: „Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat!” Už aj apoštolské vyznanie viery nás učí, že Kristus „sedí na pravici Boha Otca všemohúceho, odtiaľ príde súdiť živých i mŕtvych”. A nicejsko-carhradské vyznanie viery, ktoré sa vo svätej omši modlíme, výslovne hovorí slovami svätého Písma: „Jeho kráľovstvu nebude konca.”

Ale azda máloktorá náuka katolícka je tak výslovne uvedená vo svätom Písme tak Starého ako aj Nového zákona, ako práve náuka o Kristovi-Kráľovi. Kristus už slovami žalmistovými hovorí o sebe: „Ja ustanovený som kráľom . . .”² Aj Daniel v prorockom videní uzrel „Syna človeka”, ktorý dostal od Boha moc a slávu a kráľovstvo, takže všetky národy, pokolenia a jazyky mu budú slúžiť, a kráľovstvo jeho bude večné.³ To isté anjel zvestoval P. Márii bezprostredne pred vtelením Syna Božieho,⁴ potom sám Kristus to slávnostne vyhlásil pred Pilátom,⁵ a v posledných slovách

¹ Luk. 1, 33.

² Žalm 2, 6.

³ Daniel 7, 13—14.

⁴ Luk. 1, 33.

⁵ Ján 18, 37.

ktoré na tejto zemi povedal, s nesmiernou velebnosťou sa odvolával na túto svoju kráľovskú plnú moc, na základe ktorej poveril apoštolov, aby pokračovali v jeho diele: „Daná mi je všetka moc na nebi aj na zemi; idte teda, učte všetky národy...“⁶

Pre jasnejšie pochopenie katolíckej pravdy o Kristovi-Kráľovi aspoň nakrátko uvádzame:

1. Kráľom celého tvorstva je Kristus nielen ako Boh, ale aj ako človek. Ako Boh je zrejmé pôvodca všetkých tvorov, všemohúci Stvoriteľ a absolútny Pán neba i zeme. Ide však o to, že Kristus ako človek, ako jeden z nás, ako podľa ľudskej prirodzenosti od anjelov menší⁷ je predsa skutočne kráľom všetkých anjelov a ľudí a celého stvorenia. Písmo sväté uvádza Krista ako človeka, keď hovorí o ňom, že je „ustanovený“ kráľom, že je „Synom človeka“, ktorý „dostal“ kráľovstvo, že „Pán Boh dá mu prestol“,⁸ alebo ktorému - ako sám povedal už spomenutými slovami - je „daná“ všetka moc. Tieto výrazy sa nevzťahujú na Krista ako na Boha, lebo ako Boh nemôže byť „ustanovený“ kráľom, lebo je ním svojou božskou podstatou, spoločnou s Otcom aj Duchom Svätým.

2. Základom kráľovskej moci Krista-človeka nad celým stvorením je osobné spojenie (unio hypostatica) ľudskej prirodzenosti Krista s druhou božskou osobou, čiže tajomstvo vtelenia Syna Božieho. Týmto podstatným spojením Kristus-človek je osobou božskou, takže tento človek je spolu Bohom, tento človek je nekonečnej dôstojnosti, takže aj keď podľa ľudskej prirodzenosti je menší od anjelov, na základe tohto tajomného osobného spojenia tento človek je nekonečnej dôstojnosti a velebnosti, je preto hlavou nielen ľudí, ale aj anjelov.“

⁶ Mat. 28, 18—19.

⁷ Zalm 8, 6.

⁸ Lukáš 1, 32.

⁹ Svätý Tomáš Akv. III.

7 a. 11; III, 8 a. 3—4.

Kristus teda bol „ustanovený“ kráľom nad všetkými tvormi týmto tajomným osobným spojením ľudskej prirodzenosti s osobou božskou; vo chvíli vtelenia bol tento človek „pomazaný“ za kráľa a to pomazaný samým božstvom, s ktorým bolo jeho človečenstvo podstatne sjednotené v druhej božskej osobe.

Mimo tohto „rodného“ práva, zakladajúceho sa na podstatnom spojení so Slovom Božím, má Kristus vzhľadom na ľudí aj „získané“ kráľovské právo, zakladajúce sa na vykúpení.¹⁰ Kým totiž anjeli už vo chvíli vtelenia s jasotom nevýslovnej blaženosti mohli pozdraviť v tomto človekovi svojho Kráľa, lebo už požívali požehnanie jeho kráľovstva, totiž radosť nebeskú, zatiaľ iní jeho poddaní, totiž ľudia, aj tí, ktorí mu boli najvernejší, pre hriech svojho praotca upeli v otroctve diabla, úhlavného nepriateľa Kristovho kráľovstva. Ba týmto dedičným hriechom boli vopred zapredaní do tohto otroctva vôbec všetci potomkovia Adamovi, aj tí, ktorí sa ešte nenarodili. Tu však dobrotivý Kráľ-Kristus sa podujal vyslobodiť svojich poddaných z tohto otroctva. Vydal seba samého za nich v poníženej poslušnosti až na smrť a to na smrť na kríži¹¹ a tak ich vymanil z moci diabla. Tým, ktorí boli už celkom pripravení (v predpekli), hneď dal plnú účasť v radosť svojho kráľovstva; pre tých však, ktorí ešte boli na zemi alebo sa len mali narodiť, založil na zemi viditeľné kráľovstvo, aby sa v ňom pripravili a zaslúžili si účasť v jeho večnom kráľovstve.

3. Kráľovstvom Krista-Kráľa na zemi je Cirkev svätá. Kristus síce ako Bohočlovek má kráľovskú moc vôbec i nad všetkými hmotnými bohatstvami, ale zriekol sa vykonávania tejto moci v jednotlivých podrobnostiach; po-

¹⁰ Pius XI. encykl. „Quas primas“.

¹¹ Filip. 2, 8.

drobné spravovanie zemských majetkov ponechal ľuďom a vyhlásil, že jeho kráľovstvo nie je z tohoto sveta.¹² Cirkev svätá je síce na tomto svete, na tejto zemi, ale je to kráľovstvo duchovné, ako sám Spasiteľ povedal pred Pilátom: kráľovstvo pravdy,¹³ alebo ako to liturgia podrobnejšie uvádza: „kráľovstvo pravdy a života, kráľovstvo svätosti a milosti, kráľovstvo spravodlivosti, lásky a pokoja”.¹⁴ Toto všetko v z á s a d e je uskutočnené aj v Cirkvi na zemi, v ktorej však ako v Cirkvi bojujúcej hriech v mnohých dušiach prekáža skutočné a úplné dosiahnutie týchto požehnaní, ktoré liturgia tak krásne ospevuje. No nesmieme si myslieť, že Cirkev je len akýmsi neurčitým, hmlistým kráľovstvom svätosti a lásky. Je to presne organizované kráľovstvo, s presne vymedzenou ústavou, Kristom ustanovenou, s mocou zákonodarnou, sudcovskou a výkonnou. Túto moc vykonáva Kristus v Cirkvi prostredníctvom svojich viditeľných zástupcov, keďže on sám po svojom zmŕtvychvstaní nezostal viditeľným spôsobom na zemi. Svätý Tomáš Akvinský dôkladne uvádza príčiny, pre ktoré sa slušalo, aby Kristus po svojom zmŕtvýchvstaní vstúpil na nebesá, kde — povýšený nad všetky tvory — sedí na Otcovej pravici a svojou kráľovskou mocou riadi svet.¹⁵

Našou úlohou tu na zemi je, aby sme aj vo svojej duši, aj v každej — či menšej či väčšej — spoločnosti horlivým uplatňovaním zákonov kráľovstva Kristovho v každom smere čím viacej rozšírili toto nadprirodzené kráľovstvo milosti, lásky a pokoja a tak s nádejou mohli očakávať aj hodinu svojej smrti, keď sa rozhodne, či budeme mať večnú účasť na tomto kráľovstve, a tiež s nádejou a radosťou sa

¹² Ján 18, 36.

¹³ Ján. 18, 37.

¹⁴ Prefácia sviatku Krista-Kráľa.

¹⁵ III, 57—58.

mohli dostaviť vo svojom vzkriesenom tele pred Krista-Kráľa v posledný deň, keď ešte raz sostúpi na túto zem a shromaždí všetkých, aby posledným všeobecným sudcovským výrokom vypovedal a ustanovil odmenu spravodlivým a trest nespravodlivým; po ktorom výroku ako večný Kráľ na čele svojich verných s nimi všetkými vystúpi na nebesá, kde bude navždy a v plnej miere uskutočnené jeho kráľovstvo svätosti a milosti, spravodlivosti, lásky a pokoja, „aby bol Boh všetko vo všetkom“.¹⁰

¹⁰ 1 Kor. 15, 28.

Rozdelenie modlitby.

Dr. Inocent Müller, OP.

Modlitba je pozdvihnutie mysle k Bohu, výstup duše od zeme k trónu nebeského Otca, s ktorým chce nadviazať dôverný rozhovor. Tento rozhovor môže sa uskutočniť štvorako: Čisto vnútorne, ústne, súkromne a verejne. Na tieto štyri skupiny rozdeľujeme modlitbu.

Modlitba čisto vnútorná spočíva v rozhovore s Bohom, ktorý sa odohráva len vo vnútri človeka a nijako neprejavuje sa navonok. Svätý Pavol o tejto modlitbe napísal: „Budem sa modliť duchom, budem sa modliť aj rozumom; budem spievať duchom, budem spievať i rozumom.“¹ Vnútorná modlitba je teda uvažovanie, rozmýšľanie, nazeranie, rozjímanie, usoberanie, lebo to sú úkony rozumu a vôle, ktorých cieľ je spojiť nás s Bohom. Všetky tieto úkony dvíhajú dušu k Bohu a uschopňujú ju, aby bola vždy súcejšia v modlitbe spojovať sa s Bohom. Pri týchto vnútorných úkonoch utvrdzuje sa naše náboženské presvedčenie, poznávame potrebu osvojovať si ctinosti, lebo hlbšie poznávame šťastie duše,

¹ 1 Kor. 14, 15.

dôverne spojenej s Bohom. Učítelia duchovného života vravia, že táto modlitba je dušou ústnej modlitby, bez nej ústna modlitba je iba mechanickým vyslovovaním slov bez želaného účinku. O duchovnej modlitbe obšírnejšie budem písať neskoršie.

Ústnu modlitbu vyjadrujeme slovami a úkonmi. V Starom zákone častejšie sa spomína táto modlitba, keď svätopisci vyzývajú ľud, aby chválil Hospodina hlasom, ústami, spevom: „Svojím hlasom volávam k Pánovi, a vypočúva ma zo svojej svätej hory.² Pane, otvor moje pery, a ohlasovať budú ústa moje tvoju chválu.“³ A nie je to hádam zbytočné ústami vyjadrovať Pánu Bohu to, čo on dokonale vidí v našom srdci? Nie. Ústnou modlitbou vzdávame úctu Bohu nielen dušou, lež aj telom, najmä slovami, ktorými vyjadrujeme svoje myšlienky. To mal na mysli aj svätý Pavol, ktorý, keď vysvetlil kresťanom význam smrti Kristovej, vyzval ich, aby obetovali Bohu chvály úst spolu s Kristom: „Preto skrze neho (Krista) obetujeme vždy Bohu obeť chvály, to jest ovocie perí, ktoré vyznávajú jeho meno.“⁴

Svätý Tomáš Akvinský vo zvláštnom článku zaoberá sa tiež otázkou, či modlitba má byť ústna.⁵ V troch odpovediach ústnu modlitbu odôvodňuje takto: „Ústna modlitba je najprv na vzbudenie vnútornej nábožnosti, aby ňou pozdvihla sa k Bohu myseľ modliaceho. Lebo vonkajšie znamenia, či už slová alebo iné úkony, myseľ človeka hýbajú aj pri vnímaní a preto aj v citoch. Preto vraví svätý Augustín, že slovami a inými znameniami mocnejšie sa povzbudzujeme k rastúcej svätej túžbe. A tak v modlitbe potiaľ načim používať slová a zna-

² Žalm 3, 5.

³ Žalm 50, 17.

⁴ Žid. 13, 15.

⁵ Suma teol. II—II,
ot. 83, čl. 12.

menia, pokiaľ to osoží na vnútorné povzbudenie mysle. Ale keď je tým myseľ rozptyľovaná alebo keď jej to akokoľvek prekáža, nech prestane. To býva najmä u tých, ktorých myseľ aj bez týchto znamení je dostatočne pripravená na zbožnosť. Po druhé sa pripojuje ústna modlitba na splnenie povinnosti, aby totiž človek Bohu slúžil všetkým, čo má od Boha, to jest nielen myslou, ale aj telom. A to zvlášť prislúcha modlitbe, pokiaľ je zadosť činiaca. Po tretie sa pripojuje ústna modlitba z akéhosi pretekania z duše na telo pri prudkom citení podľa onoho žalmu: „Radovalo sa moje srdce a môj jazyk zajasal.“ Anjelský Učiteľ dodáva, že ústna modlitba môže povzbudiť tých, čo sú menej pobožní, aby sa tiež modlili, a najmä aby sa modlili usobranejšie.⁶

Ústna modlitba môže byť súkromná, keď sa modlí jednotlivec, alebo verejná, keď sa modlia viacerí, napríklad veriaci pri svätej omši, recitovanie kanonických hodínok v chóre atď. Nielen jednotlivec, lež aj spoločnosť ako taká musí Pána Boha uctievať, musí ho uznávať za svojho najvyššieho Pána a dobrodincu. Preto svätý Pavol tak často povzbudzuje veriacich, aby pri chválení Pána Boha boli sjednotení nielen srdcom, ale aj hlasom: „Aby ste jednomyseľne a jedným ústami ctili Boha a Otca nášho Pána Ježiša Krista.“⁷ Kristus Pán tiež vyzýval svojich učeníkov, aby sa shromažďovali na spoločné modlitby, a prisľúbil im, že príde medzi nich, aby im dal akúsi záruku, že ich modlitby budú účinnejšie: „Lebo kde sú dvaja alebo traja shromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi.“⁸ Nuž keď toto platí o shromaždení dvoch-troch osôb, tým väčšmi sa to vzťahuje na také shromaždenia, kde sa veriaci schádzajú

⁶ Tamže k 2.

⁸ Mat. 18, 20.

⁷ Rím. 15, 6.

jú akosi úradne na božie chvály, na modlitby. Svätý Tomáš učí, že je nemožné, aby prosby mnohých, z ktorých sa stáva sťa by jedna modlitba, neboly vypočuté. Otec nebeský nevie odporovať sladkému násiliu spoločných modlitieb mnohých svojich dietok, ako aj náš pozemský otec skôr sa obmäkčí, keď ho o niečo prosia všetky dietky, ako keby ho prosilo len jedno.

Keď toto dobre pochopíme, pochopíme aj význam nedeľnejšej a sviatočnej svätej omše a vôbec dennej účasti na svätej omši. Svätá omša je verejná modlitba v najvznešenejšom smysle slova, pri nej sa modlí sám Syn Boží, veriaci s Kristom spojení modlia sa jeho ústami, jeho srdcom. Keď teda chceme sa úzko spojiť v modlitbe s Bohom, keď chceme, aby naša modlitba nebola márna, modlime sa so všetkými veriacimi a spolu s Kristom pri svätej omši.

To je tiež cieľ liturgického hnutia, ktoré v poslednom čase aj v našej Republike našlo veľké porozumenie medzi pospolitým ľudom aj v kruhoch intelingencie. Zavádzajú sa recitované omše, veriaci modlievajú sa pri svätej omši z misálika, a najmä mládež je poučovaná a vedená k prežívanému porozumeniu veľkého tajomstva obete svätej omše. Toto sú, vari, náznaky lepšej budúcnosti, lebo mládež, ktorá si osvojí ducha katolíckej liturgie, pre ktorú nedeľnejšia svätá omša nebude iba nanútenou dvadsaťminútovou povinnosťou, ale očakávanou chvíľou úzkeho spojenia s Kristom, obehujúcim sa a modliacim sa na oltári, tá mládež bude nepremožiteľná, lebo s tou bude žiť a pracovať nepremožiteľný Kristus.

Na to, aby verejná liturgická modlitba nebola iba nacvičeným obradom, ale živým prežívaním hlbokých tajomstiev svätej viery, vyžaduje sa liturgický duch, ktorý poniektorí

pomenovali liturgickým stavom. Kde chýba duch liturgie, tam nemôže byť reč o liturgickom živote. Preto verejná liturgická modlitba predpokladá aspoň začiatkové osvojenie rozjímania, poznanie vznešených článkov viery, lebo všetky liturgické obrazy a spôsoby vyjadrovania, znázorňujú božie zjavenie, ktoré liturgia predkladá v pestrých obrazoch a ktoré môžeme aplikovať aj na svoj mravný život.

Druhý dôležitý prvok, ktorý náleží k podstate liturgického ducha, je úplná podrobenosť zázračnej sile modlitby. Lahko sa môže stať, že zpočiatku nespozorujeme viditeľné účinky verejnej liturgickej modlitby. Ale to si načim zaslúžiť a takrečeno vybojovať stálym, vytrvalým cvikom. Tí, čo nevedia v sebe premôcť akýsi odpor k liturgickej modlitbe, tí vari nikdy nebudú užívať dobrodenie tejto modlitby, lebo je to dar neoceniteľný, dar boží. Ale kto sa úplne odovzdá a priamo zasväť liturgickej modlitbe, presvedčí sa o tom, že táto modlitba opanuje jeho telo aj dušu. Liturgická modlitba okrášľí ľudské myšlienky najpestrejšími farbami nadprirodzeného svetla, vtlačí do našej vôle a do našich srdc nadprirodzenú silu a lásku, zladí do nadprirodzenej jednoty našu smyslovať, ba i pohyby nášho tela. Je to svätý súlad, ktorý uskutoční v duši Duch Svätý. Preto veľkí svätci vyhlásili, že liturgia usmerňovala celý ich život. Liturgia s kroka na krok vyvoláva v duši boží obraz sťa umelec, ktorý z obyčajnej hmoty tvorí veci drahocenné a užitočné.

A keď je reč o liturgickej modlitbe, načim zdôrazniť ešte jednu vec. Je to nevyčerpatelné bohatstvo úmyslov liturgickej modlitby. Veď štyri ciele svätej omše — klaňanie, smierenie, prosba a poďakovanie — môžu nás dokonale stotožniť so všeobecným úmyslom božím, istotne lepšie, ako naše nepatrné a storaké úmysly,

ktoré si sami vymýšľame. A toto stotožnenie je najväčším znamením našej oddanosti k Spasiteľovi a k jeho Cirkvi, lebo takto zriekame sa seba samých, aby sme si osvojili všeobecné úmysly božie. Naša modlitba je potom taká široká, ako vôľa modliacej sa Cirkvi; je oslobodená od každej nedokonalosti, od každej malučkosti; môžeme povedať, že sa vliala do veľkého klaňania, prosieb a ďakovania mystického tela Kristovho. Z toho vyplýva aj účinnosť liturgickej modlitby. Veď vieme, že naše osobné úmysly, naše súkromné modlitby môžu byť bezvýsledné. Kým úmysly a modlitby Spasiteľa sveta a jeho Cirkvi sú také, že všetko na svete musí sa im prispôbiť a podrobiť, a to dosť často tajomne a nepochopiteľne. Preto liturgická modlitba spojuje nás s Kristom a s Cirkvou čo najužšie; nuž a toto spojenie je cieľom duchovného života.

Eucharistické učenie v Liste k Židom.

Dr. Pavol Beňuška.

List k Židom určený je istej skupine kresťanov zo židovstva; má za cieľ povzbudiť ich k vytrvalosti, aby sa nedali zlákať späť k židovskej náuke a nezmenili svetlo evanjelia za polotmu starej úmluvy. Pôvodca Listu poukazuje na to, aký nemúdry, ba aký osudný by bol podobný krok. Zdôrazňuje, že nová úmluva je dokonalejšia ako stará, že zákon lásky je náboženstvo definitívne nezmeniteľné, večné, ideálne.¹

Cieľom náboženstva je sprístupniť styk človeka s Bohom, a hodnota náboženstva je tým väčšia, čím lepšie podarí sa mu sblížiť nebo a

¹ Vid' Prat, La théologie de st. Paul, 10. vyd., str. 415.

zem. Úloha kňaza je, aby bol prostredníkom medzi Bohom a ľuďmi. Novozákonný prostredník Kristus ďaleko predstihuje Mojžiša a prorokov, svojím kňazstvom vyvýšený je nad levitské kňazstvo. A konečne aj Kristova obeta stojí nad obetou starozákonnou.

To sú hlavné časti, do ktorých autor vsuňuje povzbudenie k poslušnosti a k výtrvalosti, pričom dáva rozličné odporúčania a napomenutia. V poslednej časti je text, čo má význam pre štúdium Eucharistie: „Pamätajte na svojich predstavených, ktorí vám hlásali slovo božie, pozrite na koniec ich života a nasledujte ich vieru. Ježiš Kristus je ten istý včera i dnes i na veky. Náukami menlivými a cudzími zvädzať sa nedávajte: lebo dobre je utvrdzovať srdce milosťou a nie pokrmami, ktoré neprospejú tým, čo ich požívali. Máme oltár, s ktorého tí, čo slúžia stánku, nemajú moci jesť. Lebo telo zvierat, ktorých krv za hriechy sa vnáša do svätyne skrze veľkňaza, spaľuje sa mimo tábora. Preto aj Ježiš, aby posvätil ľud svojou krvou, trpel von za bránou. Nuž vyjdime k nemu von z tábora nesúc jeho potupu. Lebo nemáme tu miesta trváceho, ale budúce vyhľadávame. Skrze neho teda prinášajme Bohu vždycky obeť chvály, t. j. ovocie perí, velebiacich jeho meno. Na dobročinnosť však a na vzájomnú podporu nezabúdajte, lebo v takých obetiach Boh má zaľúbenie.”²

Réville, pripojujúc výklad k tomuto textu,³ hovorí: „Treba veľa dobrej vôle, aby sa tu našiel akýkoľvek vzťah na Eucharistiu.” Smysel podľa neho je jasný: Netreba sa starať o čistotu alebo nečistotu pokrmov, ako to robili Tudia Starého zákona. Pôvodca Listu chce iba toľko povedať, že z obetí kresťanského oltára sa neje, čo je pochopiteľné, lebo podľa neho jediná spasiteľná obeta je nadprirodzená obeta

² 13, 7—18.

³ Spom. dielo 70.

Ježiša Krista, prinesená raz navždy, v ktorej Kristus je spolu obetovaným aj obetujúcim. List k Židom, hoci za hlavnú tému má obetu a kňazstvo Kristovo, nerobí nijakú zmienku o Eucharistii, čo pravda neznačí, že by pôvodca nebol poznal alebo nebol pripúšťal eucharistické stolovanie. No podľa Révilla možno uzatvárať: a) že pre autora tohto Listu Eucharistia nemá v nijakom stupni charakter obety; b) že Eucharistia nemá v jeho očiach tú dôležitosť, ktorú zaujala neskôr v kresťanskom obrade.

Totožné stanovisko zaujíma i Goguel.⁴ Zdôrazňuje najmä to, že Eucharistia nie je v strede záujmov pôvodcu Listu a že tento ju nespomína ako obetu, lebo ju nespomína vtedy, keď sa naširoko rozpisuje o obete Kristovej a keď vypočítava obety milé Bohu.

Vyhranenejšie je stanovisko O. Holtzmanovo.⁵ Podľa neho pôvodca Listu k Židom priamo odsudzuje sviatosťné požívanie, lebo jedlá neslúžia na utvrdenie srdca.

Aby sa toto radikálne stanovisko mohlo vyvrátiť, treba podrobne skúmať smysle úseku XIII, 7 an. Nachádzame tu najprv slová povzbudzenia k viere, ktoré autor určuje svojim čitateľom, aby sa nedali odvábiť od Ježiša Krista, ktorý je nezmeniteľný, a preto nech sa nedajú myliť náukami meniteľnými, vrtkavými, cudzími.⁶ Čo nasleduje,⁷ je tesne pripojené k predošlému spojkou „lebo“. Autor povzbudzuje svojich čitateľov, aby „upevnili svoje srdce“. To isté im kážu aj iní hlásatelia, na stupenci cudzích náuk odporúčajú im dosiahnuť tento cieľ požívaním pokrmov, kým pôvodca Listu tvrdí, že to neprosperovalo ani tým, čo ich požívali; nebudú mať teda ani oni z toho

⁴ Spom. dielo 217—218.

⁵ Der Hebräerbrief und Abendmahl, v časopise ZNW 1909, str. 251—260.

⁶ V. 7—9a.

⁷ V. 9b—10.

osoh. Preto majú otvoriť svoje srdce milosti božej, utvrdzovať sa touto silou, a nie pokrmmi, ktoré sú bez účinku pre dušu.

Tento výklad dobre zapadá do myšlienkovvej náplne celého Listu a srovnáva sa aj s jeho tendenciou: chrániť kresťanov zo židovstva i pred tým, aby sa nezúčastňovali na obetných jedlách, lebo im to aj tak nemôže osožiť.

„My máme oltár, z ktorého tí, čo slúžia stánku, nemajú práva jesť.“ Takto pokračuje List veršom 10. Význam tejto vety záleží na tom, ako sa chápe výraz „tí, čo slúžia stánku“. Je prirodzené, že „služobníci stánku“ sú kňazi levitskí, kňazi Starého zákona, lebo starajú sa o stánok židovský. Nie je nijako odôvodnené vidieť označených takýmto presným, pre čitateľa Biblie známym a určujúcim pojmom členov kresťanskej spoločnosti, ako tvrdí O. Holtzmann. Služobník bohostánku je kňaz Starého zákona, preto nemožno prijať ani vynález Holtzmannov, že „stánok“ je duchovný chrám Nového zákona. Smysel je tento: Podľa Starého zákona mohli iba kňazi jesť z niektorých obiet smiernych,⁸ teraz ani títo nemajú právo jesť s oltára, ktorý máme my, kresťania, tobôž ostatní Židia, čo nemajú kňazskej hodnosti. Preto nemúdre by konali tí, ktorí by sa chceli vrátiť k Starému zákonu, lebo tak by sa vytvorili z účasti na kresťanskej obete. Ba kresťan je vo väčšej výhode ako sám židovský veľkňaz. Tento priniesol do stánku iba krv zo zvierat, čo boli obetované za hriechy; telo ich bolo spálené mimo tábora.⁹ Kristus — obeta oveľa dokonalejšia, vznešenejšia ako starozákonný obraz — tiež sa obetoval za naše hriechy mimo tábora. No z tejto obety kresťania majú ošoh, požívajú z nej. Preto roztrhajme všetky putá so Starým, ne-

⁸ Lev. 6, 19, 22; 7, 6; 10, 17—18.

⁹ Lev. 16, 16.

dokonalým zákonom a pridružíme sa ku Kristovi, poďme k nemu von a nebojme sa niešť jeho potupu, aj keď nám ju Židia na oči vyhadzujú. Veď konečne treba sa nám utešovať aj tým, že tu na zemi nemáme stály pobyt a že sa máme tešiť nádejou na budúci.

V závere tohto úryvku autor ešte povzbudzuje kresťanov, aby pamätali na skutky dobročinnosti a aby ich obetovali Bohu.

Hľa, takýto je smysel odseku. Treba teraz ešte ustáliť, aký je obsah obetného pokrmu, čo sa požíva s kresťanského oltára. Keď uvážime, že vo verši 9. sú spomínané „pokrmý“ a vo verši 10. zase „oltár“, s ktorého sa je, prídeme k najpravdepodobnejšiemu výkladu, že verš 10. naznačuje skutočné požívanie. Požívanie s oltára u kresťanov značí Eucharistiú. Treba rozumieť pod „oltárom“ skutočný obetný oltár eucharistický, a nie kríž? Msgr. Ruch takto odpovedá: „Pre kresťanov, čo prišli zo synagogy, tento výraz je natoľko jasný, dobre volený, primeraný myšlienke, ak chce vyjadriť, že veriaci skutočne prijímajú z obety, nakoľko zase by bol pre nich podivný, neočakávaný, veľmi subtilný, slovom ťažko pochopiteľný, keby autor bol chcel vyjadriť, že kresťan sa zúčastňuje na ovocí utrpenia, alebo že má sa spojiť s Ježišom ukrižovaným.¹⁰ Máme oltár. List nehovorí iba o kríži, postavenom kedysi a už dávno odvtedy spadnutom, kde Ježiš sa obetoval. Ale určuje tu buď miesto, kde obeta Kalvárie sa dáva dnes prijímajúcim, buď krvavú obetu Golgoty, ktorú Kristus pokračuje, obnovuje, aby veriaci mohli sa z nej živiť. Možno teda povedať, že každé slovo tohto verša orientuje myseľ čitateľa k Eucharistii a ju predstavuje ako obetu.“¹¹

¹⁰ Uved. miesto, str. 804.

¹¹ Tamtiež 841.

V celom Liste niet priameho opisu kresťanských obradov; autor ich nepojal do svojich vývodov. Z toho však nemožno zatvárať, že by nijakú dôležitosť nebol kládol na Eucharistiu. Nemožno všetko všade povedať. Učenie o Eucharistii, o krste bolo už dostatočne známe z iných prameňov. Autor sa nerozpisuje ani o krste, to však neznačí, že ho zavrhuje. Nespadá do rámca jeho vývodov, aby naširoko podával opis kresťanských obradov.

Vzácné dary preblahoslavenej Panny Márie slúžia aj nám všetkým.

Dr. Štefan Barnáš.

Sú aj duše „vyvolené“. Pán Boh v živote týchto duší všetko tak zariaďuje, že všetky ich životné okolnosti plánovite smerujú ku Kristovi, ku snúbencovi týchto duší.

A sú zasa duše, ktoré zdanlivo žijú v shone slepých a ťažkých okolností a udalostí. Tak sa nám to zdá, ako keby Prozreteľnosť Božia sa vôbec nestarala o to, či tie životné okolnosti, v ktorých sa tieto duše nachodia, podporujú človeka v jeho snahe po spáse duší, alebo mu v tom prekážajú. Nám sa to tak vidí, že v takom prípade jedine od duše človeka a od milosti to závisí, či tú danú alebo dokonca prirodzenú nepriaznivú situáciu zvládne alebo nie.

Ako v prvom prípade, tak aj v druhom ide o tajomstvo Prozreteľnosti Božej, ktorú my pochopiť nevieme.

Panna Mária rozhodne patrí do prvej skupiny ľudí. Ona je „požehnaná“, to jest najväčšmi „vyvolená“ medzi ženami. Rovná a zreteľná cesta predvidania božieho (praescientia) vedie už od stvorenia sveta až po narodenie Panny Márie. Od stvorenia sveta priprav-

vuje Pán Boh svoju nevestu a Matku svojho jednorodeného Syna. Pripravuje ideál ženy.

Ako slávny umelec do rozličných farieb máča svoj štetec, aby namaľoval veľkolepý obraz Madony, tak to robí aj Pán Boh. Z rozličných pravzorov pripravuje Matku Božiu, preblahoslavenú Pannu Máriu, a zamierenie dejín Starého zákona je mu východiskom pre dejiny jeho kráľovstva.

„Matka žijúcich“ je obrazom matky život hojnejšie majúcich. Neplodná Sára je obrazom tej „neplodnej“ a tej „opustenej“, ktorá „má viac synov“.¹ Lebo tá, ktorá počala Syna Božieho bez muža, stala sa aj matkou Cirkvi, a tak vlastne z jej lona vychádzajú všetci synovia a dcéry Cirkvi.

Výstredne starostlivá Rebeka je obrazom úzkostlivo sa starajúcej matky Márie o osudy svojho syna a o osudy nás všetkých, ktorých jej Syn pri svojej smrti v Jánovi za synov odporučal a o ktorých dedičstvo toľkoráz ide.

A tak rad-radom s charakterových zvláštností svätých žien Starého zákona, ako: Judity, Estery, Rut atď., pripravuje Pán Boh cestou svojho jasného a určitého predvídania ideálny charakter preblahoslavenej Panny Márie.

No a teraz pozorujme len vlastnú zámernú Prozreteľnosť Božiu v živote preblahoslavenej Panny Márie.

Hneď pri vstupe Panny Márie do života ju môžeme vypožorovať.

Matka Vykupiteľova mala byť pannou, a tak úplnej telesnej čistote musela zodpovedať aj úplná duševná neporušenosť. Z toho nasleduje, že Panna Mária vzhľadom na zásluhy svojho jednorodeného Syna už pri počatí musela byť uchránená od poškvrný dedičného hriechu.

¹ Iz. 54, 1.

Ale keďže pod duševnou neporušenosťou rozumieme takú čistotu, ktorá vylučuje aj každé nečisté chcenie a ktorá znamená úplnú duševnú krásu a zvučný životný súlad, musela byť preblahoslavená Panna Mária v celom svojom živote uchránená aj od tieňa najmenšieho hriechu.

*

Hľadáme na Máriu, ozdobenú nebeskými darmi a vzácnymi ctnosťami. Pred nami stojí krásny ideál ženy. Mária, dievča z Nazaretu, ináč pochádzajúca z kráľovského rodu Dávidovho, stala sa „theotokos“, Bohorodičkou, ako nás o tom učí Cirkev na efezskom sneme.

Panna Mária, pravda, svojmu dieťaťu darovala len ľudskú prirodzenosť, ale osoba, ktorej preblahoslavená Panna Mária ľudskú prirodzenosť darovala, je Boh. A to je tá rozhodujúca. Osoba je tá bytosť, ktorá sa na svet rodí a na svete vystupuje. Osoba je tá bytosť, ktorá detinskou láskou oslovuje svojho nebeského Otca, ale aj svoju Matku. Mária teda na svet „Logos“ (Slovo) porodila, Boha porodila. A preto je Bohorodičkou.

Ďalším takým darom, ktorým preblahoslavená Panna Mária bola od Boha ozdobená, je, že bola nielen pannou, ale aj matkou. Len ona jediná v dejinách ľudstva mohla byť ozdobená bielou ružou panenstva aj červenou ružou materstva.

U ostatných žien, keď sa stávajú matkami, biela ruža panenstva zatieni sa, zatiahne sa červenou farbou. Bielosť panenstva zmizne a nastúpi červená farba materstva.

Ale nie tak pri preblahoslavenej Panne Márii. Ona porodila Syna beztoho, aby bola muža poznala. To, čo v živote svojom počala, bolo z Ducha Svätého počaté. A čo počaté bolo, je Syn Boží, „Logos“ — Slovo. A ako Otec nebeský, keď od večnosti splodil Syna, nijako sa

zo svojej podstaty nevyčerpá, nič nestratil zo svojej podstaty, a ako aj rozumná bytosť, keď tvorí pojem (*verbum mentis*) sa nevyčerpá, lež naopak ešte zdokonalí, tak ani tá Panna, ktorá počala a porodila Slovo nemohla stratiť svoju panenskú podstatu; ale tým, že Slovo počala a porodila ešte sa aj vo svojej podstate zdokonalila, to jest ku svojej panenskej dokonalosti pribrala ešte ďalší klad, ona je Pannou-Matkou. Pri nej Panna-Matka nemôže znamenať protirečenie. Ako u Boha tým, že Boh Otec od večnosti splodil Syna a tým, že Duch Svätý od večnosti od Otca i od Syna pochádza a že tak v jednom Bohu sú tri osoby, nenastáva nijaké protirečenie, ale tajomstvo, pred ktorým sa koríme, tak aj v prípade Panny-Matky nejde o protirečenie, ale o tajomstvo. U Boha tým, že Boh Otec od večnosti splodil Syna a že Duch Svätý od večnosti od Otca a od Syna pochádza, nepribudlo viac dokonalosti. Ale u Panny Márie áno. U nej je to bytostná dokonalosť. Prozreteľnosť Božia svoju nevestu tak novým darom ozdobila.

Aj to je vlastne zvláštnou ozdobou Panny Márie, že porodila svojho jednorodeného Syna, totiž jej prvorodený Syn bol aj jej jediným dieťaťom. Viac detí Panna Mária nemala a bola Pannou ako pred pôrodom, tak aj po pôrode, ako nás o tom učí Cirkev na lateránskom sneme, opierajúc sa o svätého Lukáša,² svätého Matúša³ a svätého Jána.⁴

U rodičov ináč sa žiada, aby svetu dali čím viacej potomkov. Dať svetu potomkov značí rozmnožovať život na svete. A keďže je lepšie byť ako nebyť, no a zase keď žitie znamená „lepšie bytie“, tak dať svetu životy značí rozmnožovať bytia *per eminentiam*, čiže dávať svetu potomkov znamená plniť šľachetnú úlohu. No a potom čím viac potomkov dávajú ro-

² 1, 24.

³ 1, 25.

⁴ 1, 13.

dičia svetu, tým viac dávajú synov a dcier matke Cirkvi a tým viac občanov kráľovstvu nebeskému.

Lež nie tak pri preblahoslavenej Panne Márii. Ona tým, že porodila Syna Božieho, dala svetu život sám. Viac už ani svetu nemohla dať. Ona ako matka úplne vyčerpala svoju úlohu. Tým, že porodila čo len svojho jediného Syna, bola dokonalejšou Matkou, ako matka, ktorá by bola porodila a odchovala tisíc dietok. Mária-jednorodička značí teda dokonalosť.

Okrem týchto ozdobných darov, povedali by sme bytostných, preblahoslavená Panna Mária okrášlená je aj vlastnými mravnými čnosťami.

O živote preblahoslavenej Panny Márie tak málo vieme, ale aj z toho, čo vieme, môžeme usúdiť, že Panna Mária dosiahla najväčšiu osobnú dokonalosť.

Vrchol všetkej dokonalosti je, keď vôľu svoju dáme do úplného súladu s vôľou nebeského Otca. Toto musí byť vôbec životným cieľom človeka, ako to aj náš nebeský vzor Pán Ježiš vyjadril slovami: „Lebo nehľadám svoju vôľu, lež vôľu toho, ktorý ma poslal.“⁵ Kto činí vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesách, ten vojde do kráľovstva nebeského.“⁶

A v modlitbe, ktorú nás on naučil modliť a ktorá znamená obsah životných potrieb človeka, modlitba Otčenáš, vyjadruje obsah života človeka podľa jeho bytostného poslania; tam hovorí, aby sme sa modlili: buď vôľa tvoja.

Pán Ježiš, syn človeka, ktorý svätú vôľu božiu vo všetkom dokonale vyplnil, nazýva sa sluhom Jahve, a Panna Mária, ktorá s takým duševným pokojom, v úplnom duševnom vrovnaní vyslovila na pozdravné slová archanjela Gabriela tieto slová: „Ajhľa dievka Pá-

⁵ Ján 5, 30.

⁶ Mat. 7, 21.

nova, staň sa mi podľa slova tvojho,"⁷ je ozajstnou služobnou dievkou, slúžkou Pánovou.

Vôľa sluhu, vôľa slúžky musí sa shodovať s vôľou svojho Pána. A Panna Mária za svoje životné poslanie volí si byť slúžkou Pánovou. Tedy nielen v tom prípade chce plniť vôľu božiu, keď archanjel od nej žiada, aby privoľila byť matkou Syna Božieho, ale, ako vieme, vyplnila ju v celom svojom živote.

Toto je vznešený obraz Matky Božej, v statickom aj v dynamickom smysle. Na tomto obraze v značnej čiasťke pracoval nebeský Umelec; ale ten obraz je vo veľkej miere aj Selbstbildnisom.

*

Na začiatku tejto úvahy sme povedali, že je to tajomstvo Prozreteľnosti Božej, keď v živote niektorých ľudí všetky životné okolnosti plánovite smerujú k ich božskému cieľu a zasa keď v živote iných ľudí ich životné okolnosti nijako nie sú zapojené do plánu spásy týchto ľudí.

Teraz sa pokúsime trochu pozdvihnúť závoj božieho tajomstva.

Músime predovšetkým vyhlásiť, že nikto nemá práva a ani len nemôže podozrievať Pána Boha z akejsi zaujatosti voči ľuďom, keď im nedáva toľko charizmatických darov, ako druhým. Lebo Pán Boh každému dáva potrebnú milosť na spasenie. A že predsa vo svojej nekonečnej láske niektorým vyvoleným dušiam dáva ešte väčšie milosti, ešte väčšie dary, to závisí úplne od jeho vôle. Čo je z nadprirodzeného poriadku, nemôže si nárokovať ten, čo je v prirodzenom poriadku.

Ale aj keď Pán Boh niektorým vyvoleným dušiam v hojnejšej miere dáva svoje dary, vlastne slúži tým dobru všetkých ľudí.

⁷ Luk 1.

Pán Boh ako dobrý Učiteľ, ako dobrý Majster názorným spôsobom chce ukázať svojim žiakom na životných vzoroch beh života, jeho šťastlivé ukončenie. Je to teda urobené pre všetkých ľudí. Vyvolení svätí, v živote ktorých toľko nadmiernej lásky vidíme, majú nám byť svietiacimi majákmi. Najsvätejšia Panna, vyvolená medzi ženami, je nám rannou hviezdou.

Je síce pravda, že Pán Boh v živote preblahoslavenej Panny Márie a v živote svätých cestu života tak upravil, že sa stala bezpečne schodnou. Ale ich cesta celkom dobre môže poslúžiť nám všetkým. Nám nič iné netreba, len svoju životnú cestu zamerať na ich cestu a spojiť svoju životnú dráhu s ich životnou dráhou. Musíme kráčať za ich vzorom, a čo je hlavné, s ich pomocou.

Svätí z nebeských výšin totižto nám bezpečne osvetľujú túto cestu, pomáhajú nám kráčať po nej bezpečne, sú našimi orodovníkmi u Boha.

Ako je nám dobre, že my vyhnaní synovia Evini máme v nebesách Matku Máriu, ako je nám putujúcim v slzavom údolí dobre, že máme v nebesách svojich bratov a sestry, ktorí nás predišli a ktorí nás pozorujú, všimajú si našich bied a orodujú za nás u Boha.

No aj keď sa tak dívame na charizmatické dary, v ktorých sa zúčastnila preblahoslavená Panna Mária, ako aj svätí, ktoré tak obdivujeme v živote Panny Márie a ktoré nevieme pochopiť pri čítaní životopisu svätých, vtedy si uvedomíme, že tieto vyznačenia, na ktorých spomínaní sa zúčastnili, sú aj našim spoločným majetkom. Nie je to len im preukázaná zvláštna milosť božia, ktorú im Pán Boh takým spôsobom udelil, ale túto milosť týmto spôsobom preukazuje aj všetkým ľuďom.

Takto sa máme dívať aj na prednosti preblahoslavenej Panny Márie a s úprimnou dôverou prosieť o jej láskavé orodovanie u Boha.

Sekvencia na počesť Panny Márie.¹

Blahoslavený Venturín Bergamský.

Zdravas, slávna Kráľovná panien, vzácny vinič, liek života, hrozno láskavosti.

Zdravas, bohaté jazero milosti; omy s nás hroznú špinu tela, nádoba čistá.

Ranná hviezda sršiaceho svetla, súhrn zákona; skrze teba svietia z božského svetla lúče učenia.

Ruža jarná, plná krásy a bez trnia viny, žiariaca a lúba, vypočuj naše prosby, zbav nás záhuby.

Ceder hanblivosti, cyprus čistoty, myrha kajúcnosti, oliva nábožnosti, nard lásky, žriedlo šťastia.

Hviezda rosy, vôňa nových kvetov jari, prameň sladkosti, nádoba krásy, chrám Trojice, puto jednoty.

Hviezda velebná, ty tíšiš vlny, ty si prístav spásy, idem za tvojím svetlom, prosím Ťa o milosť, Matka bezpríkladná, hviezda morská, Mária.

Ó Mária, Matka milosrdenstva, útočisko hriešnikov, úchylok slabých, stĺp rozhodnosti, strava svätosti.

Ó dobrá Matka, hodná chvály, radosť čistých srdc, potešenie zarmútených, prostriedok na zdravie, strážkyňa našej slobody.

Archa úmluvy, pečať prisľúbenia, voz spásy, dobrá cesta k svetlu pravdy.

Tieň chudobnému, stánok nešťastnému, obeta za hriech, svetlo pravdy, pilník na neresti.

Trón Šalamúnov, Kráľovná nebeských trónov, rúno Gedeonovo, ruža nazerania, lože

¹ Sekvencia obsahuje prvky, z ktorých vznikly v 17. storočí loretánske litánie.

hanblivosti, balzam ľahodnej vône, Libanon bolesti, horiaca pec.

Rada vo vojne, závoj ľasky, útočište úbohých, liek oproti skleslosti, vodkyňa zablúdených, pomocnica v práci, cesta úniku pre potlačených, ťold víťazov.

Zrkadlo čistoty, zázrak slávy, div milosti, ty si Matka nášho Otca, počiatok nášho Stvoriteľa.

Zdravas, krásna, zora jasná, oblak rosiaci, otras s neba rosu, pokrop suché srdcia.

Zdravas, plná milosti, pros za nás u Syna a vypros nám milosť, stoj pri nás v hodine smrti našej. Amen.

Pútnik s bolesťou.

Prof. P. Emilián Soukup, OP.

„Chvála vytrvalosti záleží v tom, že niekto neustupuje od dobra pre zdĺhavé znášanie ťažkostí a námah.“ Ťažkosti a námahy sú najistejší sprievodcovia pútnika na jeho ceste, sú jeho sprievodcovia najnebezpečnejší; no môžu sa mu stať sprievodcami najosožnejšími. Preto slová svätého Tomáša Akvinského platia aj v tomto smysle: chvála pútnika je, že neustupuje od dobra, od cieľa svojej cesty pre zdĺhavé znášanie bolesti. Znášanie bolesti je také dlhé, ako cesta pútnika. Teda od začiatku púte až po posledný krok v tomto putovaní zdar cesty záleží na tom, ako je pútnik s bolesťou.

Že bolesť je istá a nevyhnutná družka pútnika, o tom nikto nepochybuje. Tiež nikto nemá pochybnosti o nebezpečnosti tejto záhadnej družky. Najhoršie nebezpečenstvo bolesti je v slovách skúseného: „Ľlovek radšej poruší svoje najvážnejšie povinnosti, ako by sa pozrel bolesti do očí.“ Pútnik tomu nebezpečenstvu vyhne, ak pochopí, aká prospešná je mu bolesť na púti a ako si ju môže urobiť prospešnou.

Všetka múdrosť tohto umenia je vlastne obsiahnutá už v dejinách bolesti, či v tejto jedinej vete: Kým človek bol celkom a úplne boží, nebolo bolesti. Bolesť sa zrodila v tej chvíli, keď sa človek spreneveril Bohu. V tej chvíli, v ktorej by sa človek stal zase tak dokonale a úplne boží, ako bol pred prvým hriechom prvého človeka, v tej chvíli by bolesť navždy umrela.

Ale to nie je všetko. Musíme povedať, že Boh preto stvoril bolesť, aby človeka viedla späť k Bohu, aby ho robila viac a dokonalejšie božím. Len preto je bolesť v živote pútnika. Dokázať to nie je také ťažké, ako by sa, hádam, na prvý pohľad zdalo. Ak je isté, že prvá bolesť sa zrodila, keď sa človek spreneveril Bohu, je rovnako isté, že bolesť nie je len výlučne trest, aby len trestala neplodne. Tak by to vedel Bohu spreneverený človek, ale tak to nevie Boh. V božích úmysloch a v božom diele platí myšlienka, veľmi často v Písme svätom opakovaná, že Boh nechce smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a mal život. Preto bolesť v božích úmysloch a v božom diele má smysl trestania vlastne až druhotne. Keď totiž človek nechápe, že bolesť ho má viesť späť k Bohu a robiť ho božím. Len čo to človek pochopí, začne sa uskutočňovať božia myšlienka a božie dielo s touto sprievodkyňou pútnika na jeho ceste. Prestane byť nebezpečnou, stane sa užitočnou, keďže sa začínajú uskutočňovať slová: „Keby sa človek zasa stal dokonale božím, ako bol prvý človek pred hriechom, bolesť by prestala. Lebo potom bolesť ide s človekom na celú jeho púť, stáva sa mu vlastne zábezpekou dosiahnutia vznešeného cieľa jeho púte, lebo ho vedie k Bohu, stále, vytrvalo, až po koniec púte. Bolesť je teda od Boha. Keď sa človek spreneveril Bohu, stal sa uboleným. Boh urobil to, čo lekár robieva na uzdravenie a zachovanie života: rozvíri bolesti a horúčky aj v zdravých

čiastkach, aby z bolesti skrslo zdravie a život. Tak nemá nič nemožne tvrdého ani kacírskeho táto myšlienka o bolesti pútnika, že je od Boha, a to preto, aby k Bohu viedla.

„Pre našu prirodzenosť pokoj, radosť, úspech sú plné nástrah a nebezpečenstiev. Ona v nich ľahko prilipne k blahobytu, ktorý ju obklopuje, ku svetu, ktorý ju vábi, k útechám, ktoré ju uchľácholia, k zemi, ktorá rodí kvety. Nech príde bolesť! Nech príde zrútenie všetkých našich snov, zrútenie všetkých našich nádejí, zrada všetkej našej nežnosti, smrť našich snáh so všetkými svojimi ranami! A nie je nám už ťažko pochopiť zemskú márnosť, nestálosť ľudských priateľstiev, ničotu veľkostí, zlobu času, biedy vyhnanstva: naše srdce sa odlúči od tvorstva a prilipne ku Stvoriteľovi; dobrovoľne sa odlúči od bytostí, ktoré milovalo a ktoré ho raniли svojimi trňami.“¹ Prostým dôsledkom dosiaľ rozpriadanej myšlienky je toto zvolanie duchovného spisovateľa. Lež nie je také jednoduché tieto prosté myšlienky urobiť prostým skutkom vo vlastnej bolesti. Na toto uskutočnenie vymysleli a tiež skúšali najrozmanitejšie návody. Smieme teda tiež chvíľku hovoriť o nejakom návode, jednoduchom a vari pre každého možnom a uskutočniteľnom.

1. Pri bolesti chrániť sa hriechu. Tento hriech je označený šestorakým slovom a pojmom: pomstychtivosť komukoľvek a čomukoľvek; vzbura proti bolesti, proti ľuďom alebo proti Bohu; city nenávisť na hocktorú stranu; rozčuľovanie, hraničiace až na pomätenosť myšlienok; malomyseľnosť; netrpezlivosť nedočkavá, usilujúca o čo najrýchlejšie odstránenie bolesti. To je štvoraká cesta, ktorou skrze bolesť hriech ľahko prichádza do duše.

2. Odvráť pozornosť od bolesti a obráť pozornosť k nebu. Azda takto: „Pán, Ježiš, milo-

¹ H. Riondel.

srdenstvo! Viem, že je to všetko vo твоjich najmilosrdnejších rukách. Nech to teda vo tvo-
jich rukách ostane. Poznám tvoje ruky ako ru-
ky najmäkšie." Kto sa vycvičil v tejto myšlienke,
ktorej iba najhrubšie črty tu môžeme na-
značiť, pozná, že v každej bolesti zažije čosi
podobného, ako keď z temných mrakov rýchlo
preniká slnko.

3. Pokús sa bolesť niesť kresťansky doko-
nane, totižto v prostote srdca, bez mučivých
úvah sebalásky; mlčky, nerobiac prednášky
o svojej bolesti a o svojich protivníkoch a pro-
tivenstvách; v pokornej láske k Bohu, od kto-
rého je tento liek. A čím viacej je bolesti, tým
lepšie nech si je tvoja duša vedomá, že je toho
toľko, lebo veľmi potrebuje liek, a že je povola-
ná k vyššej kráse pred Bohom. Napokon nes
svoju bolesť srdnate, to jest nie nervami, lež
srdcom. Nervami nesená bolesť sa stane buď
zúfalo neznesiteľnou alebo športom; srdcom
nesená bolesť vychováva srdce ku veľkej láske,
ku všetkému, čo je vyššie ako zem a jej šťastie.

○ animácii plodu.

Univ. prof. Dr. J. F. Babor.

Nehmotný entelechický teleologický život-
ný princíp rastlín a zvierat sa prenáša s gene-
rácie na generáciu pri rozmnožovaní, a to prin-
cipiálne pohlavnom. U nižších ústrojencov sa
prenáša tiež pri nepohlavnom rozmnožovaní,
napr. pri pretrhnutí dážďovky, ktorej obidve
oddelené časti sa regeneráciou doplnia na celé
individuu; entelechia je deliteľná, čo vedel už
Aristoteles (podľa svojich pokusov s kud-
lankou). Entelechia ľudského tela je špecificky
ľudská duša ako nesmrteľná duchovná pod-
stata: kedy a ako sa táto spojuje so svojim te-
lom? To je problém animácie plodu. Sám sa
pamätám ešte na zastancov hypotézy gene-

racionizmu medzi katolíckymi bohovedcami. (Tertulián vrazil: „sicut surculus quidam“), ale teraz platí obecné kreacionizmus. Je vlastne úplne zrejmá vec, že každá ľudská duša musí byť zvláštnym úkonom samého Boha stvorená, ale kedy, t. j. v ktorej chvíli individuálneho života sa to stane, s úplnou istotou, pre všetky prípady platnou, nevieme, ba mnoho dôvodov nasvedčuje tomu, že sa tak nestane vždy v rovnakej chvíli.

Hypotéza o animácii ľudského plodu vo chvíli počatia, t. j. biologicky vo chvíli oplodnenia, je u dnešných autorov vo väčšine. Je to ustálené v známej floskule: *Ab initio conceptionis foetum anima rationali informari, et ex virili generatione statim concipi hominem, non brutum.* No nie je to správne. Názor o neskoršej animácii (po počatí) prisudzuje sa tiež Hippokratovi a Galénovi, ale je príznačný aj pre stredovek. Podľa Allariu vykladá Dante veľmi srozumiteľne názor u človeka o rastlinnej duši od počiatku, neskôr o smyslovej a nakoniec o rozumovej. Uvádza na to (v XXV. speve) z Dantovho očistca tento nadmieru zaujímavý citát:

„... come d' animal divenga fante:”
si tosto come al feto
l' articular del cerebro è perfetto,
lo Motor primo a lui si volge...
Spirito nuovo di virtù repleto
... e fassi un alma sola,
che vive e sente, e sè in sè rigira.

Ide o dielo Giov. Batt. Allaria, profesora detského lekárstva v Turíne: „Il problema demografico Italiano, osservato da un pediatra“, Torino 1935. Úvod k tejto knižke napísal vysoký štátny hodnostár Sil. Fabbri, predseda národného diela za ochranu mater-

stva a detstva v Taliansku, kde sa teraz kladie veľký dôraz na eugeniku a euthéniku.

Katolícka Cirkev má zahalene (implicite) v tejto veci stanovisko, ktoré svätý Tomáš Akvinský zreteľne (explicite) definoval, ako ukazuje táto cirkevná prax. Ak sa narodí ľudské monštrum (teratologický prípad) také znetvorené, že na dlhší čas nie je súce žiť, udelí sa mu urýchlene jednoduchý krst, a to podmienený: *Si tu es homo, ego te baptizo etc.* (Podobne ako sa krstí novorodeniatko, o ktorom nie je isté, či už nezomrelo, slovami: *Si tu es vivus, ego te baptizo etc.*)

Ľudské dvojčatá vznikajú dvojakou cestou: buď sa súčasne uvoľnia výnimočne súčasne uzreté dve vaječné bunky a súčasne oplodnia, a potom môžu byť každé iného pohlavia, alebo sa mladý zárodok rozdvojí nejakým mechanickým vplyvom a z každej polovičky sa potom vyvinie samostatné individuum: v tomto prípade jednovajcových dvojčat majú oba jedinci to isté pohlavie; takým jednovajcovým dvojčatám sa v poslednom čase venuje neobvyčajná, až výstredná pozornosť vzhľadom na rozličné zjavy dedičnosti, a tak sme o celej veci už výborne informovaní. U dvojvajcových dvojčat môže nastať animácia buď vo chvíli oplodnenia alebo neskôr; u jednovajcových vo chvíli oplodnenia nemôže nastať: rozdelený zárodok sa veľmi ľahko môže vyvinúť vo dvoch jedincov, a u zvierat je to už mnohokrát vyskúšané; ale môže sa ľudská duša roztrhnúť na dva kusy čiže na dve duše? Rovnako nesmyselné by bolo pripúšťať možnosť, že by boly súčasne prístvorené dve duše do jediného oplodneného vajíčka v štádiu jedinej zrelej bunky so spermou: dokonalému hypostáznemu spojeniu ľudského tela s ľudskou dušou v jednom človekovi sa podobná nemožná predstava prieči katolíckej vierouke, ako aj kresťanskej

filozofii (kapitole antropologie v kozmologii) i patológii, fyziológii, biológii a všetkým vedám vôbec.

O animácii vo chvíli oplodnenia („trpné počatie“ podľa svätého Augustína) máme dogmatickú istotu len v christológii (vtelenie) a mariológii (nepoškvrnené počatie, ktoré sa práve od prvopočiatku svätilo ako sviatok, ako počatie).

Na uznanie možnosti neskoršej animácie, t. j. po oplodnení, treba veľmi dokonalého vzdelania v mnohých vedeckých odboroch, a nie je náhoda, že pôvodcom tejto náuky je taký veľduch, ako bol svätý Tomáš Akvinský. Prvotné ľudstvo vedelo o pôvode ľudskej duše v plode v materskom živote od samého Stvoriteľa, a tento plod požíval už ako samostatné ľudské individuum svoju ochranu telesnú, materiálnu aj právnu: v Starom zákone platilo za zvlášť ťažký hriech uderiť kňaza a ženu v druhom stave, a boli na to tiež veľké tresty, ale v talmude bol plod v živote matky označený výslovne ako iniustus aggressor, len čo si žena nepraje plod čonosiť, a preto vraj môže byť právom usmrtený. To je však pohanský blud už z rozvratných čias: stoa učila, čo teraz zastanci zločinného potratu tvrdievajú, že plod je iba súčiastkou tela ženy, aj keď v skutočnosti je už vlastným ľudským jedincom. Allaria cituje na túto stoickú domnienku: „Partus antequam edatur, mulieris portio est vel viscerum.“ Podľa Aristotela a Plinia sa odhadovala animácia u mužských plodov na 40., u ženských na 80. deň po počatí: aj v Starom zákone bol čas na očisťovanie rodičky iný pri narodení chlapca a iný pri narodení dievčaťa. Staré rímske zákonodarstvo prenechávalo plod — ale aj deti vôbec — otcovskej moci, takže otec mal právo plod — ale aj dieťa už staršie — jednoducho podľa

svojej vôle usmrtiť. Naproti tomu justiniánsky zákonník plod chránil: „Qui in utero est, perinde ac si in rebus humanis esset, custodiatur, quoties de commodis suis agitur.”¹

DO VÝŠAV.

Odmena je nekonečná — ako ju dosiahneme?

Svätý Klement Rímsky.

Drahí, aké požehnané a zázračné sú dary božie! Nesmrteľný život, utešená spravodlivosť, pravda, ktorá nás činí slobodnými, viera, plná dôvery, svätá umiernenosť. Tieto všetky dary môžeme pochopiť svojím rozumom. Aké sú však tie dary, ktoré sú pripravené tým, čo ho očakávajú? Len najsvätejší Stvoriteľ a Otec vekov pozná ich počet a krásu. My však musíme sa usilovať dostať sa do počtu tých, ktorí ho očakávajú, aby sme sa mohli stať účastnými sľúbených darov. Ako sa tam dostaneme, drahí? Tak, že svoje smýšľanie s dôverou zakotvíme v Bohu, že budeme vyhľadávať veci, ktoré sú mu milé, že budeme činiť skutky podľa jeho svätej vôle a budeme kráčať cestou pravdy, odhodiac od seba všetku nespravodlivosť, nepravosť, lakomstvo, zvady, zlobu a krádež, podpichávanie a osočovanie, nenávisť voči Bohu, pýchu, nadutosť, márnivú slávu a nepohostinnosť. Tí totiž, ktorí toto činia, sú v nenávisti u Boha; ale nielen oni, lež aj tí, ktorí s nimi súhlasia.

Toto je cesta, drahí, po ktorej idúc nájdeme svoju spásu, Ježiša Krista, kňaza našich obetí, ochrancu a pomocníka proti našej bezmocnosti. Skrze neho hľadáme k výšinám nebeským. Skrze neho obdivujeme nepoškvrenú a vznešenú tvárnosť neba. Skrze neho otvorené sú oči nášho srdca. Skrze neho naša nemúdra a zatemnená myseľ rozkvitá v podivné svetlo. Skrze neho dal nám Pán okúsiť nesmrteľné poznanie, skrze toho, ktorý, keďže je odbleskom slávy božej a o kolko dôstojnejší je od anjelov, o toľko znameňtejšie meno nad nich dostal. Je totiž napísané v Písme svätom: A ty robíš duchov svojimi poslami a ohnivé plamene svojimi služobníkmi. No o svojom Synovi hovorí Pán takto: Syn môj si ty. Ja som fa dnes splodil. Požiadať odo mňa, a dám ti národy za dedičstvo a do vladárstva tvojho končiny zeme. A opäť mu hovorí: Sed' na pravici mojej, kým nepolo-

¹ Pandecta 7, de statu hominum.

žím nepriateľov tvojich za podnož nohám tvojim. Kto sú však nepriatelia? Ľudia zlí a tí, ktorí odporujú božej vôli. Preložil H.

Požívajme tú istú Sviatosť oltárnu.

Svätý Ignác Antiochejský.

Usilujte sa teda vzdávať vďaku jedným spôsobom. Jedno je totiž telo Pána nášho Ježiša Krista a jeden je kalich v jednote jeho krvi. Jeden oltár ako aj jeden biskup s kňazstvom a diakonmi, spolusluhami mojimi. Čokoľvek budete činiť, robte podľa vôle božej. Preložil H.

Pri žriedle múdrosti.

Lope de Vega.

Túžba po vedení, zo všetkých túžob najnenásytnejšia, cez toľké roky ma zmietała bez prestania v službe vedy a umenia! Kde je ovocie a odmena všetkej mojej námahy?

Čo som pokladal za pravdu, vidím, že je to len prelud. Čo sa mi zdalo svetlom, teraz mi je pochmúrnou hmlou — moje srdce stalo sa prázdny, chudobným na lásku a vieru. Márnosť je všetko vedenie!

Pane, teraz dvíham pohľad k tvojmu križu, aby som u teba našiel umenie a múdrosť. Môžeš ma poučiť, ty, ktorý si tam pribitý? Môžeš! Ty, Kriste, ktorý si sa úplne odhalil na dreve múk, si otvorená kniha večnej múdrosti, ty si kniha života. Preložil H.

Povzbudenie k ctnosti.

Svätý Polykarp.

Preto opášané majúc bedrá svojej mysle, slúžte Bohu so strachom a v pravde. Odhoďte od seba márnivé vychvaľovanie sa a mnohé blúdenie. Verte teda v toho, ktorý vzkriesil z mŕtvych nášho Pána Ježiša Krista a dal mu slávu a miesto na pravici svojej, ktorému je podrobené všetko na nebi aj na zemi a pod zemou, ktorému každý duch slúži, ktorý príde súdiť živých aj mŕtvych, ktorého krv požadovať bude Boh od tých, ktorí neuverili v neho, a ten, ktorý ho vzkriesil z mŕtvych, vzkriesi aj nás k životu, ak budeme robili jeho vôľu, zachovávať jeho prikázania a milovať budeme to, čo on sám miloval. Varujme sa všetkej nespravodlivosti, to jest žiadostivosti, lakomstva, ohovárania, krivého svedectva. Neodplácajme sa zlým za zlé, nepravosťou za nepravosť, utrahačstvom za utrahačstvo, zlourečením za zlourečenie. Pamätajte, čo Pán učiac hovorí: Nesúďte, aby ste neboli súdení; odpú-

šfajte, aby vám bolo odpustené; buďte milosrdní a Pán zmiluje sa nad vami. Akou totiž mierou vy budete merať, takou sa nameria aj vám. A pamätajte tiež, čo je napísané: Blahoslavení chudobní duchom a ktorí sú prenasledovaní pre spravodlivosť, lebo ich je kráľovstvo nebeské. Prel. J. H.

ŽIVOT.

Nepriateľ manželskej lásky.

Keď manželia zbadajú skrytú trhlinu nedorozumenia v spoločnom živote, nech hľadajú príčinu, ktorá láme sväté puto jednoty ich duší. A nemusia ju hľadať ďaleko. Hľadajte ju celkom blízko, hľadajte ju v srdciach. Tam je nepriateľ, tam sa skrýva vinník. Vo svojich prejavoch je nevyspytateľný a listivý. Je to sebaláska, tá láska k sebe samým, ktorá sa rodí s človekom, žije s ním a hádam s ním ani celkom nezomiera.

Ale vy poviete: Máme azda nenávidieť seba samých? Či azda príroda nás neprikláňa k tomu, aby sme milovali a hľadali svoje dobro? Áno. Príroda vedie človeka, aby miloval seba, ale tak, že hľadá dobro, ktoré mu rozum predstavuje ako najlepšie pre neho. Ale rozum poučuje aj ženu aj muža, že nie je len dobro jednotlivca, ale i dobro rodiny, ktoré v manželskej jednote a vernosti mení sa v dobro dieťok.

Sú dve sebalásky, drahí novomanželia, jedna dobrá a druhá zlá. Druhá je vlastne len slušnejším výrazom pre sebeckosť, ale pritom nie je menej zlomyseľná. Aj muž aj žena pochádzajú od Boha. Boh utvoril ich prirodzenosťou, ale nespôsobil jej pokazenie; toto pochádza z Evinej a Adamovej viny. My máme milovať seba samých podľa prírody, stvorenej Bohom, a nie podľa znetvorenia, zavineného našimi prarodičmi. Máme milovať svoje telo a svoju dušu tou duchovnou láskou, ktorou milujeme veci božie a Boha samého (svätý Tomáš, Summa theologiae II—II, ot. 25, čl. 4—5), ktorá sa rozlieva okolo nás a viaže nás s našimi príbuznými a bližnými. Aká je to láska? To je láska, ktorá spasí našu dušu, ktorá zachráni jednotu srdca v spoločnom živote a v rodine; je to láska, ktorá nenávidí skazy duše na tomto svete, aby ju zachovala pre život večný, podľa Kristových slov: „Kto nenávidí svoju dušu na tomto svete, na život večný zachová si ju“ (Ján 12, 25).

Oproti svätej a spasiteľnej láske stojí láska zvrátená, a takou láskou „kto miluje svoju dušu, stratí

ju". Aká je toto láska? Láska skazy. Je to sebecko, je to sebaláska, prameň všetkého zla, a preto, hovorí anjelský svätý Tomáš, láska k sebe je koreň nepravosti. „Radix autem totius iniquitatis est amor sui ipsius” (In Epist. 2 Tim. 3, 2, cap. 3. lect. 1). My sme ukázali, milovaní mladomanželia, že je to najväčší nepriateľ vášho spojenia, jed, otravujúci vašu svätú lásku. Dve sebeckvá, nenávidiace samožertvu, neutvoria silné priateľstvo dvoch manželov, v ktorom chcief a nechcief je jedno a to isté, v ktorom všetko je spoločné, radosť i žalosť, práca aj odpočinok, núdza i dostatok. Sebaláska narušuje jednotu spoločného života. Sebeckvo manžela nie je vždy to isté ako sebeckvo manželky, ale predsa tieto dve sebeckvá svorne nesú vinu.

Sebaláska je veľký zvodca všetkých ľudských naruživostí. Je stredisko všetkých myšlienok, všetkých túžob a všetkých hnutí. Nezriedka sa stáva, že sa vyvýši ako modla, ktorej prinášajú obeť krásy, ktorá pasie oči, obeť súladu, ktorá lahodí uchu, obeť sladká, ktorá teší chuť, obeť vône, ktorá občerstvuje čuch, obeť mäkkosti, ktorá láska hmat, obeť chvály a podivu, ktoré sa lepia na srdce. Na vlastné potešenie, na vlastnú výhodu, na vlastné pohodlie zameruje nezriadená sebaláska všetky myšlienky, skutky aj celý život. Radšej nasleduje nesprávne chůtky ako rozum a pokyny milosti, neslúchajúc a nestarajúc sa o povinnosť voči Bohu a voči spoločníkovi a spoločníci domáceho kozuba. Ale život a nerozlúčny sväzok manželský vyžaduje, aby sebaláska bola obetovaná povinnosti a láske k Bohu, ktorý pozdvihol a posvätil vašu spoločnú náklonnosť a učinil z nej lásku svojich dieťok, na ktorú ste dostali požehnanie kňaza a nebies. Ó manželky, neutekajte pred bolesťou, ktorá síce na chvíľku svráťí vaše čelo, ale dovedie vás k radosť kolísky, z ktorej k vám stúpajú vzdychy dieťaťa a silnejšie rozbúšia vaše srdce, z ktorej sa nafahujú ružové ústočka, hľadajúce vaše ňadrá, odkiaľ sa dvíha mäkká ručička pohladkať vašu tvár a odkiaľ žiarí anjelský úsmev a otvára vám raj. Kolíske, milovaní mladomanželia, obetujte svoju lásku, položte celopal svojej sebaláske so všetkými jej starosťami; vaša materínska a otcovská radosť rozoženie všetky mraky, ktoré ona nakopila, ako pri východe slnka trhajú sa a miznú všetky oblaky. Pius XII.

Falošná horlivosť.

Niektorí ľudia si myslia, že vyhľadávať a kontrolovať chyby bližného je prejav veľkej lásky, je to vraj horlivosť o ľah spásu. Preto si brúsia akýsi siesty

smysel, ktorým sa špecializujú na podrobné rozoberanie chýb a nedostatkov brata, ktoré potom nemilosrdne odsúdia a úbožiakovi dajú vážne napomenutie, aby sa napravil. Pravda, niekedy to môže byť veľká služba, keď bližnému ukážeme nebezpečenstvo, do ktorého sa vrhá chybami alebo hriechmi. Zabolí ho to, ale jednako sa mu pomôže. Ale priamo čakať, kde ten môj „priateľ“ zhreší, dávať si donášať jeho chyby, rozširovať ich medzi inými, vykrúcať slová jeho prednášok alebo kázni, to už nie je ani horlivosť, ani láska, ale znamenie nízkeho charakteru. To konajú iba starobou znechutení ľudia, aby si skrátili drahý čas. Títo horlivci žijú len zo skutočných alebo vymyslených chýb bližného. Veď povedzte, čo by cez celý deň robili, keby nemali o kom rozprávať? Hádali by zahynuli od nudy a boli by vari nešťastní, keby na svete žili len svätci, ľudia bez hriechov a chýb. Takáto horlivosť nie je nič inšie, ako tajná nenávisť, a tá prekáža, aby človek čistým okom pozrel na bližného. A človek, ktorý nenávidí, ten vyhľadáva chyby bližného preto, aby v tých chybách akosi vynikla jeho dokonalosť, jeho šikovnosť a jeho zásluhy. Bohužiaľ, takýchto „apoštolov“ na svete je dosť, a ne jeden človek čaká, kedy takého horlivca Pán života povolá k sebe, aby sa oslobodil od jeho nezištnej starostlivosti.

Müller.

Lahostajnosť u katolíkov.

Pius X. kedysi povedal, že nebezpečenstvom pre vieru nie sú naši nepriatelia mimo Cirkvi, ani ich veľký počet, ale Lahostajnosť a zbabelosť mnohých katolíkov. Lahostajnosť je mor, ktorý pomaly, ale iste vnáša do náboženského života smrť duše. Lahostajný človek vie, že má dušu, ktorú stvoril Boh na svoj obraz; vie, že tá duša musí žiť, že on už ako človek má určité povinnosti. Toto všetko vie, a jednako mu čosi chýba. Chýba mu čulý život, ktorý je nahradený živorením, lahostajnosťou. Lahostajný človek ako keby nič nevidel, čo je božie, čo je nadzemské, má zavreté oči pre všetko. Zdá sa, že spí, keď sa mu pripomínajú najvznešenejšie a najsvätejšie tajomstvá viery. Tie ho nezaujímajú, nevie k nim zaujať nijaké stanovisko, všetko je pre neho prázdne. Urážlivo mlčí, keď sa mu v duši ozve boží hlas, ktorý ho prebúdzá z chorobnej duševnej letargie; ku všetkému je tupý, chluchý a slepý. Preto lahostajný katolík je zbabelý! V súkromnom aj vo verejnom živote bojí sa ukázať ako katolík, mlčí, keď sa verejne uráža jeho náboženské cítěnie, lebo mienka spoločnosti je pre neho viac, ako slová Boha-Krista, ktorý vravel: Kto mňa

vyzná pred ľuďmi, toho aj ja vyznám pred Otcom, ktorý je v nebesách. A niet sa čo diviť. Keď sám duševne umiera, ako by vedel zažívať iskierku božieho života u iných? Lahostajný človek nevedomky stáva sa praktickým nevercom, ktorý s vierou má už iba spoločné meno: kresťan. Ale ani to meno mu nepatrí, lebo nie je vyznavačom Krista, lež skôr tupiteľom jeho zákonov, preto v Cirkvi svätej je ako cudzopasník potiaľ, pokiaľ musí alebo pokiaľ má z toho nejaké výhody. Vrucne sa modlime, aby Kristus uzdravil našich bratov od malomocenstva lahostajnosti, lebo je to náš domáci, najnebezpečnejší nepriateľ.

Müller.

Časový nepomer.

Nábožné dievča sa ospravedľňuje: Nebola som v nedeľu na svätej omši, lebo som od rána do jednástej sedela u kaderníka „na trvalej“, a potom už neboly sväté omše. Inde zas počúvam, že mamička vie trpezlivo česať a strojiť svoju dcérku aj dve hodiny, len aby vyzerala slušne. V kruhoch kritizujúcich manželov často sa narieka, že pani matka vie vyseďieť pred zrkadlom celé hodiny, slečny dcéry nezostávajú za matkou, a taktó sa domácnosť mení na kadernícky alebo na módný salón. Keď to tak človek počúva, začne porovnávať starostlivosť ženského sveta o krásu tela so starostlivosťou o krásu duše.

Šaty musia byť, nie nejaké staré, ale vždy nové alebo aspoň prešité podľa najnovšieho vkusu, lebo šaty robia človeka. Klobúk musím mať, i keby som mužovi cigánila, že peniaze potrebujem na nákup. A teraz si prezrite zásobáreň prostriedkov na pestovanie krásy. Všetelijaké vody, parfumy, stredoveké mastičky a líčidlá, púdry atď. Je to malá drogéria, v ktorej okrem prostriedkov na ničenie domácich škodlivých zvierat nájdete temer všetko. A koľko to stojí? To nikto nevie. A je zaujímavé, že všetko toto potrebujú iba ženy pochybnej krásy, tie pravé krásavice sú spokojné s božou, prirodzenou krásou. K peňažným výdavkom pripočítajte stratu dlhého času, frflanie mužov, a výsledok sa vám zjaví vo forme výroku svätopisca: Márnosť nad márnosť...

Ale žena všetko znesie, len aby bola pekná, veď napokon sám svätý Pavol napomína ženy, aby sa páčily mužom. Musia sa teda postarať o to, aby boly pekné.

No nezabúdajme, že telesná krása vábi iba vtedy, keď je prežiaraná krásou duše. A to platí vo zvýšenej miere o ženách. Mužovi imponuje ženská jemná, nepoškrvená duša, lebo telesná krása skoro pomí-

nie. Bez božej krásy žena ostáva iba polovičatým človekom. A koľko času venuje ženský svet duševnej hygiene? Keď raz v roku na Veľkú noc majú obnoviť, okrášliť dušu, aké starosti, či to naozaj musí byť, veď nikoho nezabily, nikoho neokradly. Ranné a večerné modlitby? To je akási blesková sbierka myšlienok, pri ktorých ústa vravia o Bohu a myseľ blúdi po korze. Svätá omša v nedeľu? Podľa možnosti len tichá, bez kázne, lebo sú aj iné nedeľňajšie starosti. Náboženské čítanie? Niektoré z náboženskej literatúry majú iba starú modlitebnú knižočku, ktorú im kedysi darovala mamička. Náboženské knihy a časopisy sú dosť drahé, a peniaze potrebujú na iné veci... Činnosť v katolíckych spolkoch? Pri dennom zamestnaní nevystačia s časom. A mohli by sme vyratúvať aj iné povinnosti, ktorých sa nedotknú preto, že nemajú čas alebo peniaze. Isteže to neplatí o všetkých, či to platí o väčšine alebo menšine, nech rozhodnú ony samy. Jedno je isté, že takáto žena málo dbá o krásu duše, príliš sa venuje sebe samej; a keď zanedbávame to najdôležitejšie, ako môžeme očakávať božiu pomoc? Rozdelme svoj čas spravodlivo, tak aby záujmy duše netrpely pre záujmy tela. Müller.

Kňaz.

Čo je kňaz? Ťažko dá laik odpoveď na túto otázku. Definovať kňaza nevie, ale čo je kňaz, dozvie sa človek vtedy, keď počúva vo verejnom živote hlasy, čím by vlastne ten kňaz mal byť, čo ľudia od neho očakávajú, ako si ho predstavujú. Až potom pozná laickú definíciu kňaza. Hocikedy načim otvárať oči nad tým, čo ľudia myslia o kňazovi, ktorí na ňom vidia len reverendu, a nič inšie.

Skúsený, starší kňaz taktó tlmočil smýšľanie sveta o kňazovi:

Na kazateľnici nenávidený obhajca pravdy, ktorý nepozera na ľudské, malicherné smýšľanie. V škole je vítaný nemou otázkou: Čo tu chceš? V dobe televízie sa ho pýtajú: Čo tu hľadáš so svojím spovedným zrkadlom? Na ulici je nevítaným strašidlom nešťastia pre tých, čo sa veľa nenamáhajú, aby si odpľuli aspoň v slušnej vzdialenosti. Symbol smoly pre všetky sextánky a pohoršenie všetkým v pokrokovosti zošedivým hlavám. Smilník pre všetkých smilníkov, zlodej pre všetkých zlodejov. Človek, z ktorého jedni chcú mať anjela, iní zasa vyhlasujú ho za diabla, lebo nevedia pochopiť jeho dôstojnosť, ktorá je nad anjelov. V spolkoch je súhrnom všetkých funkcií, nevyčerpatelná nádoba prednášok, vytrvalý osol, na ktorého možno naložiť všetko, čo je iným neprijemné. Tešiteľ

starých panien, umierajúcich babičiek v chudobincoch a penzionovaných starcov. Nevyčerpatelná studnica žartovania pre všetkých. Nevyhnutné číslo každého kabaretu. Dezinfekčný nálepk, ktorý sa prilepí tam, kde už všetko hnie. Kto v živote už doštudoval šlabikár, pokladá sa za oprávneného kňaza reformovať.

Len tí, čo kňaza dobre poznajú, vedia, že v spondeľnici je zástupca večnej Lásky a nekonečného Milosrdenstva a pri oltári poslušný nástroj božej vôle.

A pre túto poslednú, svetom nepochopenú vetu, kňaz je vývrhelom spoločnosti a pritom jediným sprostredkovateľom záchrany. Müller.

Rozmnož nám vieru!

Hladina svetových dejín nebola ešte nikdy taká rozbúrená a spenená ľudskými vášňami, zlobou a bezprávím ako za našich čias. Protestantizmom odlomená haluz chorobne zracionalizovaného kresťanstva a najmä filozofické bludy 19. a 20. storočia prinášajú svoje zlé ovocie. Ako kedysi apoštoli za divej búrky na jazere Genezaretskom stáli bezradne okolo spiaceho Ježiša, i nás pochyť časom takáto beznádejnosť a malovernosť, najmä keď príboj silnejšie zaútočí.

Bohužiaľ, oko našej duše zaostruje sa dnes obyčajne len na frontové zprávy novín a naše uši sa chcú nasýtiť zvestami rádiových vln. A keďže strach má veľké oči, nie div, že tu i tam vidno, ako maloverní stahujú na svojich loďkách plachty činnosti za slávu božiu, dobro a spásu bližného. Do tmavošera nášho duševného poľa vnikajú totiž zvonku ešte tmavšie tieň ľudskej biedy a spolu s nimi aj odporný zápach zvieracích vášní, ktoré ich zrodily. Do tmavošera, lebo v strede nášho poľa je predsa len malý uhlík, možno taký ako gombík na zimnom kabáte. Je to uhlík malej viery. Nie je vatrou, — preto tie svierajúce kŕče strachu, preto to zúfalé volanie: hynieme! hneď pri soskopovaní čiernych mrakov a pri prvých záberoch víchra.

Ak sa nám zdá, že Ježiš spí — ako za búrky na jazere Genezaretskom — a nerozuzľuje chaotické kľbo dnešných pomerov starovekým teatrálnym: deus ex machina, a to ešte tak, ako by si to každý jednotlivec sebecky želel, to ešte nie je nijaký dôvod pre objektívne obavy. Boh je nekonečne múdry a mocný; on vie, čo robí a čo chce. Stará sa o nás a miluje nás; viera nám to vraví. Nuž a našu dušu jednako sužujú kŕče strachu a malovernosti. Možno sa tomu čudovať? Nie. Kto vidí trocha ďalej, zaraz pochopí, že malý uhlík nerozoženie príšery, pochádzajúce

z prevrátených pomerov 20. storočia. A tým menej posvieti správne na cestu, poznačenú značkami praktickej náboženskej ľahostajnosti, ktorá pôsobí tie kľče, lebo niet v nej istoty a duševného pokoja. Pokoj je len vo viere, lebo viera sa opiera o Boha, v ktorom je absolútna istota. Tejto istoty však nieto vo viere slabej, chabnúcej, ktorá pre orientáciu nášho duševného poľa neznamená nič alebo len málo. Ak je teda reč o viere, tak tu načim rozumieť vieru živú, stálu a mohutnú ako vatra, ktorú živia nové a nové horľaviny.

Aký pokojný je pohľad vierou vyrovnanej duše aj do chaotického varu našich dní. Kristove slová: „Ani vlas vám nespadne s hlavy bez vôle vášho Otca“, „Ja som s vami po všetky dni“, rodia v nej zdravý optimizmus, svätú zmužilosť a Jobovu trpezlivosť. O takúto vieru sa treba predovšetkým často a vrúčne modliť: Pane, rozmnož nám vieru! No modlitba na rozduchanie tejto vatry nestačí. Je nevyhnutne potrebné, aby sme na ňu ustavične prikladali horľaviny svojho kladného usilovania, ktoré je v tom, že čítame duchovné knihy, časopisy, navštevujeme — podľa možnosti — náboženské prednášky, spravujeme sa nielen vo verejnom, ale aj v súkromnom živote podľa zásad viery a používame prostriedky milosti. Ak splníme tieto podmienky, je nemožné, aby nás Boh nevypočul a nerozmnožil našu vieru, ktorá je jediným kompasom v dnešnej dezorientovanosti.

E. Macák, SS.

Jakobín pred katedrálou.

V Dijone zdvíha sa gotická katedrála, na jej hlavnom portále všetky sochy apoštolov, mučeníkov, svätých a vyznavačov sú dôkladne zničené. Páchatelom bol jakobín. Za veľkej revolúcie každý deň ráno prichádzal k chrámu, postavil si rebrík a veľkým kladivom jednu sochu po druhej horlivo rozbíjal. A na prázdnu stenu boly neskoršie pripevnené slová: Voľnosť, rovnosť, bratstvo, je schopné života, čo je zdravé a naozaj pokročilé, pochádza práve od tých apoštolov, mučeníkov, svätých a vyznavačov, ktorých nerozumne a zúrivo rozbil. Nechápal, že bez ich obrovského diela, ktoré vykonali v mene svojho Pána, a to vo vnútri ľudu, a ktorým preohlí moc césarovu, ani francúzska revolúcia by nebola možná.

Nechápal, že nijaká slobodná vymoženosť, nijaké spoločenské reformy neboly by vedely prekonať moc panujúcich a sebestvo bohatých. Keby bol kvas kresťanského učenia pomaly a dlho vo svedomí v tam-

tých nepôsobil a týmto ich pevnú vieru v právo ich výsad neotriasol a spolu v nižších triedach neprebudil ideu rovnosti všetkých ľudí pred Bohom a predstavu života, človeka dôstojného, nerozžal, nikdy nižšie triedy neboly by získaly tú mravne-náboženskú vieru na právo svojho oslobodenia a svojho pokroku.

Boly to idey, ktoré z kresťanstva sa zrodily, ktoré srdce vyšších tried dobyly a ochromily silný politický odpor tých, ktorí mali moc. Ľud nezvíťazil v pouličných bojoch, ale vo svedomí panujúcich tried. A ľud svoje pozície v tej miere zase stratil, len čo zabúdal na pravú príčinu svojich úspechov a veril, že môže sa spoľahnúť len na fyzickú, hmotnú moc revolúcie v jednotu spojených más.

V Biblii hovorí Boh k pyšnému človekovi: „Zabudol si, že tvoje hrozná sú z môjho révového kra.“ A niet hlbšieho slova, ktoré by vysvetľovalo terajšie pomery. Všetci, ktorí dnes s hrôzou a odporom vidia, ako nový cézarizmus posmešne nohami šliape slávne „ľudské právo“ a dôstojnosť osobnosti, ako nové barbarstvo bez výčitky ide cez všetko, čo sa zdá zabezpečeným majetkom ľudskej civilizácie, všetci tí ešte nepochopili, že „ich víno je z toho nebeského révového kra,“ o zničenie ktorého práve oni a ich predkovia v mene zle pochopenej slobody a rovnosti usilovali.

Všetka ozajstná sloboda pochádza z duchovného oslobodenia ľudskej osobnosti, ako ju Kristus hlásal a svojím príkladom potvrdil. Všetko prekonanie spoločenských nerovností pochádza z hanby pred kresťanským Bohom. Všetko pravé bratstvo z víťazstva kríža nad samolúbou a so sebou stále spokojnou ľudskou prirodzenosťou. Fr. W. Foerster. - Prel. V. K.

O tom, po čom všetko túži.

Celý svet leží v zlom. Koreň jeho je hriech, vzrast jeho bolesť a plod jeho smrť. Jediné vo svojej bytnosti, trojaké vo svojej podobe.

Celý svet leží v zlom a podstata tohto zla je v nesúlade všetkých bytností, v ich vzájomnom odpore a nespojitosti.¹ Živé — neživé, Riman — Žid, barbar — Skýť, obrezaný — neobrezaný, otrok — slobodný, od najnižšieho stvorenia počnúc, všetko stojí proti sebe, všetko sa chce zmocniť života výhradne len pre seba. Dajedna bytnosť silou svojho sebectva odľučuje sa od ostatných, usiluje sa izolovať,

¹ Solovjev S. V.: Religióznynja osnóvy žizni. Petrohrad 1884.

vynachádza tucty delidiel a rozlišovadiel, či už podľa krviniek alebo žalúdka, vylučuje súdržné sily, zhoršuje trenie, stavia zlé dilemu: buď ja, alebo druhý. a tak provokuje proti sebe silu všetkých, ktorá ju napokon tiež zničí. Všetci bojujeme o korunu a pri tom splietame trnie na hlavu svoju a na hlavu bližných. Toto je onen nešťastný kruh, také je zlo sveta, o ktorom nie náhodou hovorí práve apoštol lásky.² Boj, temno, chaos!

Často sme naklonení veriť, že toto zlo je čímisi nezvratným. No nie je to tak. Ono je lživé a zvrtné. Smysel sveta nie je v ňom. Ba naopak, v nesúlade všetkých bytností, v ich vzájomnom odpore a nespojitosti, je nesmyselnosť sveta. Nesmyselným totiž voláme všetko, čo s ničím neharmonizuje, čo všetkému odporuje a s ničím sa neviaže. Smysel sveta je súlad, jednota, mier. Pôsobí ako skrytá sila vo všeobecnom chaose, mnohorakým spôsobom sa usiluje na povrch; usiluje sa prehovoriť, preniknúť z hmotnej tmy, zápasí s nepriateľským počiatkom nesúladu a nespojitosti a postupne nad ním víťazí.³

Hoci niekedy upadáme do pokušenia pokladať to za subjektívny ideál, no, predsa je to tak. Nijaká bytnosť, aj keď je sebecká, nemôže obstáť sama osebe. Dajedna bytnosť skutočnú existenciu má len v jednote so všetkým. Všetky bytnosti sú vzájomne odkázané na seba, sú navzájom pospájané, navzájom sa nosia, navzájom si slúžia, a to či už vedome alebo nevedome, dobrovoľne alebo nedobrovoľne. Ani jedna nie je sama pre seba, ani jedna nepatrí výhradne len sebe samej; všetko musí slúžiť. Nejestvuje nijaká izolovanosť. Prednosť existovať nepatrí časti, ale celku. Zdroj každej existencie je absolútny celok — Boh. A tak, keď nič nemôže obstáť samo osebe, to značí, že oddelenosť je nespôsobilá, to značí, že nie je pravdivá, že pravda je na opačnej strane.

Súlad, jednota, mier. V tom je smysel aj pravda i krása i najväčšie dobro sveta. Súlad, jednota, mier — taktó bolo na počiatku a tak bude i na konci. Že tomu tak nie je dnes, to nie preto, že by sa Boh bol dajako zmenil, ale preto, že človek sa zmenil. Boh sám v sebe je nezmeniteľný, bo ináčej by nebol Bohom. On je vždy rovnaký — včera, dnes i na veky. Jeho prerazené srdce aj dnes objíma svet rovnakou láskou, akou ho objalo na počiatku. Jeho prebodnuté ruky rovnako žehnajú dnes, ako žehnały

² Ján I, 5, 19.

³ Solovjev S. V.: Čtěníja o Bogočelověčestvě. Solný Hrádok 1877.

Adama, keď mu dávaly najbožskejší dar — slobodnú vôľu. Dnes s trňovou korunou rovnako slávne vládne ako na počiatku, a výslednicou jeho vlády aj dnes je súlad, jednota, mier. Boh sa nezmenil, ale človek zmenil svoj pomer k nemu.

Na počiatku bol človek spojený s Bohom, žil neprestajne v Bohu, žil životom božím; bol s ním v pomere ako syn k otcovi; ľudská vôľa bola spojená s vôľou božou. Človek prinášal Bohu duchovnú obeť svojej vôle a Boh prijímal túto obeť, aby z nej učinil bohoľudskú silu, súc tvoriť veci božie vo svete, svojou vôľou a s božou milosťou. Človek, zriekajúc sa svojej vôle, obetujúc ju Bohu, privolával aj pre ostatné stvorenia slobodný sväzok s vôľou božou. Súc spojený s Bohom, choval sa k ostatným stvoreniam božsky. Choval sa k nim tak, ako sa choval Boh k nemu. Bol spojovacím článkom medzi Bohom a ostatnými stvoreniami, medzi nebom a zemou, takže všetko tvorstvo chcelo len to, čo chcel Boh. Boh, človek, ostatné stvorenia, všetko mravne sjednotené, všetko solidárne medzi sebou, všetko v pravom pomere. Duch a hmota, duša a telo vnútorne smierené. Hmota sa neprotivila duchu a duch neničil, nepohlcoval hmotu, ale sa jej ujímal, obnovoval ju a povznášal. Boh bol všetko vo všetkom a všetko bolo jedno v ňom. Pleroma, plnosť božstva sa rozhojňovala vo všetkom. Nikdy nikde sa neozval nesúladný tón.

Tak bolo na počiatku. Taký bol pomer človeka k Bohu. No človeku sa to nevidelo. Sám chcel byť všetko vo všetkom, a aby všetko bolo jedno v ňom. Chcel byť ako Boh, chcel byť pólom, okolo ktorého sa malo všetko krútiť. Odvrátil zrak od Boha, popretrhoval všetky putá so svetom božím, sústredil sa v sebe, priostril svoje sily a ich ostrie obrátil proti Bohu. Oddelil sa od Počiatku v túžbe stať sa Počiatkom a vládnuť všetkým, no v skutočnosti stratil vládu nad všetkým a stal sa počiatkom všetkého zla vo svete. Jeho vôľa, ktorá, súc spojená s vôľou božou, bola sjednocujúcou bohoľudskou silou vo svete, a tak ohniskom, vyžiarujúcim dobrotu, nielenže prestáva byť takou, ale sa stáva silou panovačnou, no, pritom takou nevládnou, že nemôže ovládať ani svoje telo. Nevládnou, ale tak opovážlivou, že sa odvažuje podmaniť si aj Boha; šliape jeho vôľu, znetvoruje jeho dielo, vyháňa ho zo sveta a robí tak miesto sile temnej, nesmyselnej, zlej, démonickéj, ktorá skrýva bytnosťami ich pravý pomer ku všetkému, zahŕňuje smysel ich jestvovania a utvára tak vo svete temno, chaos, boj, karikatúru to božského svetla súladu, jednoty, mieru.

Hľa tak je to. Jedine ľudskej vôli musíme pripísať, že vôbec svet sa dostal pod moc zla. Ale nie len to; jej pripíšeme aj to, že svet podnes leží v zlom, že ho podnes zahľadá tma nesmyselnosti a že svetový mier ostáva i dnes len dobrou zvesťou. Boh zo svojej strany učinil všetko. Poslal na svet svojho jednorodeného Syna, ktorý ako prvorodený z tvorstva premohol ducha nesúlady a nepriateľstva, zaplatil za prvú a ďalšiu pýchu, umožnil a ukázal cestu k novému spojeniu s Bohom, k novej spolupráci človeka s Bohom na pretvorení sveta a tak i k spolupráci na obnovení prvotného rajskeho mieru vo svete. Išiel vopred, ukázal cestu, a ľudstvo teraz jednoducho sa má rozhodnúť ísť za ním, napodobňovať ho, zriekať sa svojej vôle a vždy a všade tak, ako on, prijímať vôľu božiu, vyprázdňovať zo svojho vnútra seba a naplňovať sa Kristom, strácať sa, aby sa mohol v nás zjaviť Kristus. Aké to zvláštne, človek tým, že chce byť ako Boh, prestal byť ako Boh a stal sa počiatkom všetkého zla vo svete; teraz znovu môže byť ako Boh a stať sa ohniskom dobroty vo svete, keď bude chcieť byť ako Boh. Privrime zrak a pokloňme sa Božej Prozreteľnosti.

Vidíme, že Boh na otázku svetového zla už povedal svoje; umožnil a ukázal nám cestu z neho. Teraz je na rade ľudstvo. Má sa proste rozhodnúť vstúpiť a ísť touto cestou. Dosiaľ však sa nerozhodlo, a preto aj svetový mier ostáva vždy len dobrou zvesťou. No pevne veríme, že sa raz rozhodne a že dobrá zvesť sa stane skutočnosťou. Na toto rozhodnutie čaká Boh, čaká najsvätejšia Panna, čakajú svätí, dosiaľ nemnohí to dedičia raja, a čaká celá príroda. Ignác Z e m b a.

LITERATÚRA.

Dr. RUDOLF PEIL: Werkbuch der katholischen Religion, dritter Teil. Verlag Herder und Com., Freiburg im Breisgau 1942, str. 222; viaz. RM 4.80. Snahou autora bolo vysvetliť katolíkom, čo je Cirkev svätá ako nevesta Kristova, ako náboženská spoločnosť, a čo môže a má kresťan získať od tejto nadprirodzenej spoločnosti ako jej člen. A tento cieľ dosiahol. V knihe vysvetľuje tieto témy: Pojem spoločnosti, osoba a spoločnosť, mravné základy kresťanského spoločenského života, učenie o mystickom tele Kristvom, liturgia, sviatosti, pojem cirkevných dejín, ukážky z cirkevného umenia, ako sa díva Cirkev svätá na manželstvo, kňazstvo v Cirkvi, postavenie

ženy v Cirkvi, manželstvo a rodina atď. Staré a známe pravdy podáva Dr. Peil v dnešnom rúchu, s pedagogického stanoviska novým spôsobom, srozumiteľne a prakticky. Vyhol sa takým špekuláciám, ktoré niektorých pri štúdiu a čítaní unavujú, a vznešené články viery z mystického života Cirkvi svätej vysvetlil tak, aby čitateľ poznal, že sú to pravdy životné, na ktorých má stáť život kresťana. Naša inteligencia nájde v tejto knihe rozriešené mnohé problémy, na ktoré hľadá dosť pochybovačne. Katechetom poslúži pri vysvetľovaní apologetiky a vierouky. — im.

ANTON KOCH: Homiletisches Handbuch. Verlag Herdr und Com., Freiburg im Breisgau 1941. V minulom čísle (str. 334) vecne sme shodnotili monumentálne homiletické dielo Antona Kocha. Malo to ozvenu aj na Slovensku, lebo mnohí si dielo objednali. Teraz podáme iba nadpisy náčrtov kázni z nasledujúcich dvoch sväzkov. Erste Abteilung: Homiletisches Quellenwerk. IV Band, siebter Teil: Das Menschenleben; achter Teil: Das Leben der Vollkommenheit, str. 516: Človek, telo a zdravie, miernosť, striedmosť, móda, choroba, samovražda, odpočinok, hry a šport, kúpele, tance, divadlo, kino, šetrenie, márnivosť, nezičlivosť, čistota, panenstvo, nečistota, sexuálna výchova, láska, strach, starostlivosť, úzkostlivosť, pesimizmus, povaha, sebvýchova, výchova vôle, výchova charakteru, správne šťastie, výchova srdca, ľudské srdce, pravý život, čistota od hriechu, duchovný život, zvedavosť, využívanie času, lenivosť, čítanie, nebezpečné knihy, povolanie, voľba povolania, práca, pracovitosť, povinnosť, stavovská povinnosť, detstvo, mladíctvo, mužný vek, žena, vdovský stav, staroba, pútnik na zemi, význam života, hodnota duše, spása duše. Dokonalosť, snaha po dokonalosti, ctnosti, chyby, boj proti chybám, prevládajúce chyby a hriechy, sebazapoznanie, spytovanie svedomia, sebazapieranie, sebaláska, svet, duch sveta, používanie vecí, obetavosť, kresťanský boj, skúšky, bolesti, križe, dobré skutky, duchovné čítanie, ruženec, duchovné usobrания, sjednotenie s Kristom a s Bohom, nasledovanie Krista, uctievanie Panny Márie, životný poriadok, evanjeliové rady, asketika, mystika, ctnosti, nasledujú kázne o všetkých ctnostiach. — Zweite Abteilung: Homiletisches Lehrwerk. VI Band, erster Teil: Die Lehre von Gott; zweiter Teil: Die Lehre vom Gottmenschen Jesus Christus, str. 518: Živý Boh, Trojjediný Boh, Boh Otec, Boh Syn, Boh Duch Svätý, jeden Boh, Boh je duch, Boh je dokonalý, o menách

Boha, Boh je večný, svätý, nekonečný, krásny, všemohúci, múdry, dobrý, prozreteľnosť božia, vševedúcnosť božia, všadeprítomnosť božia, Boh stvoriteľ, závislosť od Boha, sila božia, kráľovstvo božie, Boh a zlo, Boh prírody, Boh národov, Boh dejín, Boh vo svedomí ľudí, nepochopiteľnosť Boha, zjavenie, tajomstvá, sväté Písmo, zázraky, prorocktva, božie zákony, uctievanie Boha, Boh je naše svetlo, náš život, Boh je láska, požehnanie božie, milosť božia, príbytok boží, Boh je náš Otec, dobrý pastier, Boh pokoja, Boh nás počuje, skúša, odpláca dobro, tresce zlo, na nič nezabúda, Boh je sudca, Boh je náš cieľ, naša spása atď. — Prvý človek, telo, duša, slobodná vôľa, nesmrteľnosť, prvotné zjavenie, anjeli, pád anjelo-
lov, diabol, pokašiteľ, anjel strážny, dedičný hriech, pohanstvo, Starý zákon, Kristus, predpovedaný Mesias, Zvestovanie Panne Márii, nepoškvrnené počatie, Boh sa stáva človekom, Božstvo a človečenstvo Kristovo, narodenie Kristovo, jasličky, meno Ježiš, zjavenie Kristovo, detstvo Kristovo, svätá rodina, Nazaret, život Kristov, učenie Kristovo, múdrosť Kristova, Kristus prorok, kňaz, kráľ, Kristove predpovede, Evanjeliá, Kristus v dejinách, Kristove ctnosti, smrť Kristova, srdce Kristovo atď. Nevyčerpali sme všetky náčrty, ale aj z týchto vidieť, že dielo je spracované svedomite, iste uspokojí každého kňaza. Cena jedného sväzku broš. RM 9.20, viaz. RM 11.40. Subskripčná cena na všetky sväzky brošované RM 7.80, viazané RM 9.60. — im.

Dr. RUDOLF VIMER: Isus Krist. Vydalo Književno Društvo sv. Jeronima u Zagrebu 1925, 3. sväz., str. 916; broš. Kun 72.—, viaz. Kun 100.—. Chorvátsky národ môže sa pochváliť krásnym pôvodným životopisom Spasiteľa sveta. K napísaniu tejto knihy autora viedla čistá a nezištná láska k vlastnému ľudu, aby ho naučil Krista poznať a tým viacej milovať. Dáva mu do rúk dielo hodnotné, z ktorého po prečítaní črtá sa pred duchovným zrakom čitateľa verný obraz Vykupiteľov v celej добрote a božej veľkosti. Kniha je napísaná podľa štyroch evanjelistov krásnym a lahodným slohom, takže je prístupná najširšej verejnosti. Autor dopĺňa, ako sám vraví, čo sa číta medzi riadkami Evanjelia. Pútavo opisuje tiež obyčaje ľudu, s ktorým sa Kristus stýkal, miesta, na ktorých žil a ktoré posvätil svojou nohou, čo knihu obohacuje a pri čítaní robí veľmi zaujímavou. So stanoviska exegetického rozjasní nám mnohé menej jasné miesta v Evanjeliách. Knihu spestruje 80 obrázkov zo života Kristovho, zväčša vzatých z chorváckych katedrál. Slovom, dielo je vy-

bavené všetkým, čo len môže čitateľovi jasným urobiť život Syna Božieho, v čom sa zrači kultúrna vyspelosť chorvátskeho národa.

V tom istom spolku vyšlo: Prof. Dr. FRANJO ZAGODA: *Sveto Pismo Novoga Zavjeta* 1941. Krásny prehľad z pôvodných textov Písma svätého. Nájde sa v ňom k príslušným statiam početné umelecké obrazy od maliarov svetového mena. Solidná väzba už na prvý pohľad robí dojem, že máme pred sebou knihu svätú. Cena veľmi nízka. Koľko sa číta v Chorvátsku Písmo sväté svedčí to, že za dva roky vyšlo už druhé vydanie.

JURAJ LAHNER, *sobral: Hrvatske Narodne Pobožne Pjesne* 1926, str. 44. *Od Svetaca Božjih. Chorvátske národné pobožné piesne*, str. 65.

Dr. VELIMIR DEŽELIČ, *st.: Kraljica Hrvata*, básne, 1936, str. 46.

MILAN PAVELIČ: *Zvijezde Srca Isusova* 1938, str. 94. *Básne o svätcoch*.

Dr. MAKSIMILIJAN LACH: *Život Svetaca* 1939 — január, február.

Dr. AUGUSTIN JURETIČ: *Crkva i Država* 1935, str. 44. *Štúdia o pomere Cirkvi a štátu a o význame konkordátu*.

DIVADELNĚ HRY: *Henri Ghéon - V. Rabadan: Santaremski Djaci*, 3 dejstvá. *Odohráva sa v dominikánskom kláštore v Portugalsku 1277.* — *Onip - Herceg: Dodji, idi za mnom*, obraz z evanjelia, 2 dejstvá. — *A. Brino: Ljetnikovac na moru*, veselohra, 1 dejstvo. — *Pavao Matijević: Rasipin sin*, dráma z Evanjelia, 4 dejstvá. — *A. Matasovič: Lijepa naša*, o vzniku chorvátskej hymny, 1 dejstvo. — *A. Matasovič: Daj, da dodje kraljevstvo tvoje; o mučeníckej smrti chorvátskeho svätca bl. Nikola Taveliča, OFM*, 1 dejstvo. — *Vojmir Čorič: Gospodin zove*, z dejín Bosne a života bl. N. Taveliča, 3 dejstvá. — *G. Flaugini: Bezimena zvijer*, dráma z boľševického života, 3 dejstvá. — *Estève - Rabadan: Dvije Majke*, obraz z Evanjelia, 1 dejstvo. — *H. Brochet - V. Rabadan: Gospa i Strijelac*; zo života sv. Františka Asiského, 1 dejstvo. — *Dr. Josip Andrič: Vuk u ovčjoj koži*, obraz zo sedliackeho života, 2 dejstvá. — *H. Brochet - V. Rabadan: Sv. Franjo i Zao Čovjek*, 1 dejstvo. — *Tomáš Kempenský - Dr. Stjepan Bosanac: Nasljeduj Krista*. — *Dr. Ferdo Rožič: Svagdanji Poklon Presvetom Oltarskom Sakramentu*, modlitebná knižka. — *Pavao Matijević: Božji Pastir*. — P. P. K.

SILAN-ŠPRINC: Tak umieral básnik Paľo Oliya. Vydal Fr. Urbánek a spol. v Trnave 1942. 94 strán. Broš. za 18.— Ks, viaz. za 32.— Ks. Je to milujúca spomienka priateľov kňaza-básnika, ktorý šlachetnou, nadzemskou dobrotou očarúval každého, kto sa k nemu priblížil. Len čo nebesá začaly pretekať jeho kňazskými ústami, len čo pestrofarebné krásy, ktoré v nevšednom jase vidí básnická duša, zrosily jeho pery, už začala číhať neúprosná smrť, aby ich zatvorila. Kňaz-básnik cítil prirodzenú hrôzu pred blížiacou sa čiernavou smrťou; lež nadprirodzená odovzdanosť, ktorá má naplňať najmä kňazské srdce, ju ožarovala nebesky zvodným svetlom a básnikovi dávala nádej, že neostane v mrazivej nemote, ale v nepoškvrnenej večnosti bude spievať rajsú pieseň. — Umrel vlani, mladý, 26-ročný. Prečo taký mladý? Dobrý Pán Boh to vie najlepšie. No jednako vznešene splnil životné poslanie: veľmi miloval Dobro a utešene ospevoval Krásu, a svojou láskou a svojím spevom ťahá nás hore. — fr. a. m.

J. M. de BUCK: *Cas difficiles*. Éd. Desclée, de Brouwer et Cie, Bruges 1942, str. 219, broš. Fr. 21. Mnohí si myslia, že dieťa alebo mladík je človek, ktorý nepozná sám seba, je to vari číslo, rébus alebo hádanka, ktorú rozrieši čas. Takto sa dívať na mládež je veľmi mylné, lebo skúsenosť dokazuje opak. Autor tejto knihy odpovedá na konkrétne otázky, ktoré kladú sami rodičia. Rodičia totiž vidia, že dieťa a najmä mladík má tiež svoje problémy, svoje ťažkosti, ktoré sám si nevie rozriešiť. A tu je povinnosť rodičov zakročiť. Pravda, tento zákrok musí nastať v pravý čas, lebo zlá výchova v detstve je predohrou nešťastného mladictva. Vychovávateľa to vedia v teórii, len v praxi to nevedia uplatniť. V knihe nájdete odpovede na konkrétne otázky, na ktoré musia rodičia dávať odpoveď v rodine, učiteľia v škole alebo v spoločnom živote. Knihu vrele odporúčam. Môžete si ju objednať prostredníctvom našej redakcie. — im.

ELISABETH BRECHT: *Glückliche Mutter*. Verlag Herder und Co., Freiburg im Breisgau 1942, str. 46, viaz. RM 1.25. Kedy je matka šťastná? Alebo lepšie povedané: Kedy je žena šťastná? To je otázka, na ktorú by sme dostali dnes tisíc odpovedí. Žena je šťastná, keď je manželkou, a manželka je šťastná, keď je matkou. Matka, to je najľúbenejšie slovo, ktoré ľudský jazyk vie vysloviť. Preto o nej píšu básnici, krásou farieb chcú zvečniť jej meno maliari, ako vidieť v tej knihe. Po krásnom úvode o šťastnej matke v knihe je 25 obrazov na kriedovom papieri od nemeckých umelcov, na ktorých vidieť, kedy sa oči matky

najvrúcnejšie usmievajú. Kniha sa hodí ako dar na deň matiek. Vonkajšia úprava vzorná. — im.

JOSEF KÖNN: Die Maienkönigin im Lichte der Heiligen Schrift. Benziger Verlag, Einsiedeln-Köln 1940, str. 160. V pätnástich tajomstvách svätého ruženca máme shrnuté všetko, čo vieme zo svätého Písma o Panne Márii. K týmto tajomstvám pridáva autor dve rozjímania, jedno zo Starého, druhé z Nového zákona, ktoré sa veľmi dobre hodia na mesiac máj alebo október. Ku každému rozjímaniu sú pripojené modlitby, složené zväčša tiež z textov Písma, takže knižočka môže poslúžiť ako príručka pri mariánskych pobožnostiach. — im.

RICHARD SATTELMAIR: Die Schöpfung. Verlag Herder und Co., Freiburg im Breisgau 1942, str. 46, viaz. RM 1.25. Biblické líčenie stvorenia sveta a prvého človeka pre majstrov pera bolo vždy témou, ktorú chceli vyjadriť mohutne, zodpovedne úkonu večného tvoriaceho Boha. Z ničoho tvorí všetko! V tejto knižočke nájdete na 25. obrazoch od svetových umelcov krásne vyjadrenú všemohúcnosť Boha, ktorý z ničoho vyvoláva krásny vesmír, potom ako korunu všetkého tvorí človeka, a toto všetko je iba záblesk jeho všemohúcnosti. Milovníkom umenia knižočkou urobíte radosť. — im.

Dr. FR. TOMÁSEK: Kresby ke katechizmu. 2. vyd., str. 101, za 18 Ks. Dostať v Misijskom kníhkupectve v Nitre. Druhé vydanie tejto príručky pre katechéty naznačuje, že sa osvedčila. Autor sa pousiloval jednoduchými líniami znázorniť dej alebo predmet, o ktorom je reč v katechizme. A vieme dobre, že názorné vysvetľovanie božích právd deti skôr si zapamätajú, skôr im porozumejú, preto katechéta musí siahnuť aj k tomuto prostriedku vyučovania. Kresby v knihe sú jasne a vkusne prevedené; našim katechétom knihu odporúčam. — im.

Nakladateľstvo Velehrad v Olomouci vydalo praktické brošúrky: O povere, Misie a misionári, Nastala svatodušní doba. Každý sväzok za 2 Ks.

L. MARQUARDT: Mein Weg zur katholischen Kirche. Verlag Wilhelm Bader-Rotenburg am Neckar, str. 68, kart. RM 1. Knižka je z pera človeka, ktorý pozná a je sám z ľudu. Je to po úmor-
nom a vyčerpávajúcom hľadaní pravého šťastia, doj-
mavá a pútavá nevyhnutnosť nábožného hľadania
šťastia v rozmanitosti úradných protestantských sek-
tách, zakotvenie v katolíckej cirkvi, kde nájde pokoj
a šťastie. Medzi literatúrou konvertitov patrí knihe
popredné miesto. — mi.

jestvuje na Slovensku. Nuž priatelia, do roboty, veď od vás tiež závisí rozkvet a zdar nášho hnutia. Pre tretí ročník získajte nového čitateľa. Tým, čo túto apoštolskú povinnosť vykonajú, pripravíme milé prekvapenie.

Naše budúce knižné novinky. Okrem modlitieb svätého Tomáša Akvinského, ktoré práve vyšly, pred Vianocami vydáme krásne mystické dielo blahoslaveného Venturína Bergamského: *Duchovný vodca*. Preložil náš spolupracovník z Maďarska Karol Strmeň. Na budúci rok dostane naša katolícka inteligencia výbor z listov svätej Kataríny Sienskej, na ktorom pracuje p. prof. Dr. Štefkovič. O ďalších prekladových novinkách budeme vás informovať neskoršie.

Vyšší náboženský kurz v Bratislave začne v októbri. Bližší termín oznámime v dennej tlači a rozhlasom. Bratislavských smeristov prosíme, aby na kurzové prednášky prišli vždy všetci. Ak si niektorí želajú, aby som prišiel prednášať aj do iných miest, nech mi to oznámia dva mesiace napred. Redaktor.

Smeristi vysokoškooláci. Niektorí z vás hádam nedostali septembrové číslo. Napište nám to a spolu nám oznámte, či Vám máme poslať Smer hromadne alebo na osobnú adresu. Svojich nových kolegov získajte pre naše hnutie a privedzte ich na náš bratislavský vyšší náboženský kurz.

Svätú omšu za rodinu smeristov odslúži redaktor 7. októbra. Našich čitateľov prosím, aby sa modlili za spolupracovníkov Smeru.

Návrh na obálku pre III. ročník Smeru. V našich radoch máme aj umelcov, ktorých prosíme, aby nám poslali ideové návrhy na obálku Smeru pre tretí ročník. Najlepšie návrhy budú primerane odmenené.

Dary na študentský tlačový fond: V. Vaško, gen. tajomník, B. Bystrica, 50 Ks; A. Komorová, Bratislava, 3.50 Ks; Anton Botek, redaktor, Bratislava, 3.50 Ks; Anna Mojtoová, úradníčka, Bratislava, 3.50 Ks; Dr. A. Vršánsky, Trenčín, 3.50 Ks; Margíta Franciscy, Kláštor pod Znievom, 13.50 Ks. — Darcom Pán Boh zaplaf!

MODLITBY

svätého Tomáša Akvinského.

Preložila prof. Terézia Lukáčová.

Génius katolíckej bohovedy svätý Tomáš Akvinský v modlitbách odhalil svoju dušu, ponorenú v hlbokú pokoru do kontemplácie božej dobroty a lásky. Jeho duchovnú veľkosť vyjadrujú jednoduché slová, ktorými vyslovoval túžby svojho srdca najvyššiemu Bohu. Ústami a srdcom tohto cirkevného velikáša mal by sa modliť každý katolík inteligent. Preto vám dávame slovenský preklad jeho modlitieb. Technicky vzorne upravená knižka v dvojfarebnej tlači na kriedovom papieri stojí iba 7 Ks; pre bohoslovcov a študentov za 5 Ks.

Máte už knihu
univ. prof. P. R. Garrigou-Lagrangea

K BOHU ?

Nájdete v nej stručne, ale veľmi jasne a vecne vysvetlený duchovný život, jeho vzrast v troch obdobiach na základe životných skúseností najväčších cirkevných učiteľov a mystikov.

Cena 16 Ks.

Knihy si objednajete v našej edícii
VERITAS.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známkov povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod. čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.